Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej
Haus der Deutsch-Polnischen Zusammenarbeit

SPRAWOZDANIE MERYTORYCZNE
z działalności
Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej
w 2018 roku

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej
Haus der Deutsch-Polnischen Zusammenarbeit

SPRAWOZDANIE MERYTORYCZNE

z działalności

Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej

w 2018 roku

Spis treści

Wstęp **5**

Sprawozdania projektowe 2018 ..... **11**

Obszar tematyczny: Historia **11**

1. X edycja projektu pt: „Archiwum Historii Mówionej“. 11
2. Konkurs „1618 – 1918. Miejsca pamięci na Górnym Śląsku“ 12
3. Archiwizacja i Dokumentacja Historii Mniejszości Niemieckiej 13
4. „Rok 1945 r. oczami dziadka i babci - zachowaj od zapomnienia historię swojej rodziny“ 13
5. „Zapomniane dziedzictwo“ – polsko-niemiecka strona internetowa 14
6. Ślady przeszłości – wycieczki 15

Obszar tematyczny: Edukacja 16

1. Licencja na lidera – Elementarz Lidera Organizacji Mniejszości – kontynuacja I edycji oraz przeprowadzenie II edycji 16
2. „Bilingua – łatwiej z niemieckim!“ – Kampania wzmacniająca polsko-niemiecką dwujęzyczność w Polsce 18
3. Działalność Punktu Doradczego i inne działania mające na celu wspieranie polsko-niemieckiej dwujęzyczności w ramach kampanii „Bilingua – łatwiej z niemieckim!” 21
4. Warsztat metodyczny „Media w pracy młodzieżowej“ 23
5. Polsko – niemiecko – francuskie szkolenie dla animatorów i animatorek międzykulturowych spotkań młodzieży 24
6. Szkolenie dla członków Mniejszości Niemieckiej 24
7. Warsztaty dla nauczycieli: „Jak uczyć o I wojnie światowej?“ 25
8. Warsztat dla nauczycieli i nauczycielek „Wspólna szkoła. Jak rozmawiać

z młodzieżą o uchodźstwie?” 25
9. Warsztaty „Od węgla do słońca. Globalne wyzwania, lokalne rozwiązania w wizji zielonego Górnego Śląska” 26
10. „Akademia Dialogu i Tolerancji“ - warsztaty dla uczniów w wieku 13-19 lat szkół na terenie województwa śląskiego i opolskiego 27
11. „Śladami Europy“ gry miejskie dla uczniów w wieku 13-19 lat szkół na terenie województwa śląskiego i opolskiego. 28
12. „Miasta demokratyczne“ – warsztaty dla uczniów w wieku 13-19 lat szkół na terenie województwa śląskiego i opolskiego. 28
13. Warsztaty dla uczniów szkół średnich „Sąsiedzi – o jednej z najtrwalszych granic w Europie. Na wschodniej rubieży Górnego Śląska” 29
14. Niemieckie Kluby Malucha 29
15. Niemiecki Klub Malucha edycja jesienna 30
16. Bożonarodzeniowe warsztaty językowo-plastyczne „Der Nikolaus kommt!“ 30
17. Przygotowanie tras wycieczkowych 30
18. Szkolenie w ramach inauguracji projektu „Ożywianie domów spotkań 2018” /„Begegnungsstättenarbeit 2018” 31
Obszar tematyczny: Nauka 33
1. XXIII Seminarium Śląskie „Europa po Wielkiej Wojnie“. 33
2. Centrum Badań Mniejszości Niemieckiej 34
Obszar tematyczny: Społeczeństwo i polityka 36
1. Debata „Miejsca pamięci: Śląsk w ramach cyklu *Rozmowy o Europie“* 36
2. Pokaz filmu „Szrajberka z Auschwitz“ z dyskusją „Pokonując nienawiść: droga do przebaczenia w polsko-niemieckiej historii” 36
3. Pokaz filmu „Budowniczy mostów“ z dyskusją „Dialog polsko-niemiecki. Wspomnienia. Prognozy. Nadzieje.” 37
4. Spotkanie dyskusyjne pt.: „Osiedla grodzone – zamknięte społeczeństwo?” 38
5. „Akademia Samorządowca Mniejszości Niemieckiej” 39
6. Seminarium „Co łączymy z Ojczyzną, a co z Narodem i Europą? Polacy i Niemcy w dialogu“ 39
7. Fotomarat[h]on „Równe prawa to podstawa” 40
8. Debata i wernisaż „Oblicza uchodźstwa” 41
9. XVII Szczyt Młodzieży Regionalnego Trójkąta Weimarskiego „Krytyka mediów i przemiana społeczeństwa: propaganda 1918 vs. fake news 2018 – podobieństwa i różnice? Kompetencje mediów, odpowiedzialni obywatele” 41
10. Debata „Mój Dom – Europa“ w ramach obchodów 20-lecia Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej 42
12. Konferencja „Różni. Równi?” zorganizowana w ramach projektu „Kobiety w dialogu” 43
13. „Programy Stażowe dla studentów Instytutu Politologii UO” 44

Obszar tematyczny: Kultura 45
1. Niemieckojęzyczna kafejka „HAUS-Café“ w Gliwicach 45
2. Warsztaty kreatywnego pisania „Odkryj Oppeln!“ 45
3. Warsztaty kreatywnego pisania „Odkryj Gleiwitz!“ 46
4. Festiwal niemieckich horrorów z muzyką na żywo 46
5. Konkurs na kartki pocztowe o niemieckich idiomach 47
6. Projekcja filmu „Kuźnia Noblistów” 47
7. Slammin‘ stereotypes – mówimy NIE stereotypom 48
8. Spotkania z cyklu „Górny Śląsk – świat najmniejszy” 49
9. V Szlachecki weekend w Nakle Śląskim 49
10. Ilustrowany leksykon polskich śladów w Niemczech – spotkanie autorskie z dr Andrzejem Kałużą 50
Publikacje 51
1. Publikacja pod tytułem: „Śląskie niebo Jürgena Gretschela“. 51
2. Wydanie publikacji „Wpływ ludności autochtonicznej pochodzenia niemieckiego oraz organizacji mniejszości niemieckiej na regionalny rozwój gospodarczo-społeczny ze szczególnym uwzględnieniem woj. opolskiego – badania prof. Romualda Jończego” 51
3. Wydanie publikacji „Sąsiedzi – o jednej z najtrwalszych granic w Europie. Na wschodniej rubieży Górnego Śląska“ 52
4. Dodruk publikacji „Górny Śląsk i Wielka Wojna – Fotografie Antona Kubika”..... 52
5. Opracowanie publikacji „Historia zapisana na dolnośląskich cmentarzach” 52
6. Publikacja „Śląskie światy. Fotografie Paula Rothera” 53

Wstęp

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej (DWPN) z główną siedzibą w Gliwicach oraz drugim biurem w Opolu jest związkiem stowarzyszeń zrzeszającym polskie i niemieckie organizacje oraz instytucje współpracujące na rzecz budowania dobrych stosunków polsko-niemieckich; podejmuje także działania na rzecz pogłębiania integracji Polski z Unią Europejską. Uroczyste otwarcie DWPN z udziałem Prezydenta Republiki Federalnej Niemiec prof. dr Romanem Herzogiem oraz w imieniu Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego – prof. Danuty Hübner, szefowej Kancelarii Prezydenta RP, odbyło się 17 lutego 1998 r.

Działalność DWPN ma na celu wspieranie budowy dobrych stosunków polsko-niemieckich we współpracy z mniejszością niemiecką, w oparciu o postanowienia Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy z 17 czerwca 1991 r. między Rzecząpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec oraz wspieranie integracji Polski z Unią Europejską. Kooperacja partnerów polskich i niemieckich w ramach DWPN bierze swój początek z pięcioletniej działalności w regionie Fundacji im. Friedricha Eberta. Inicjatorami utworzenia Domu byli posłowie do Bundestagu: Markus Meckel, Hartmut Koschyk, dr Friedbert Pflüger, dr Christoph Zöpel oraz polscy senatorowie: prof. Dorota Simonides i prof. Gerhard Bartodziej.

W ramach związku stowarzyszeń współpracują polskie i niemieckie organizacje.

Statutowymi celami Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej są:

- wspieranie i pogłębianie przyjaznych stosunków polsko-niemieckich we współpracy z organizacjami i instytucjami mniejszości niemieckiej w Polsce, która jako naturalny pomost między narodami polskim i niemieckim wnosi cenny wkład do życia ich społeczeństw. Wspieranie mniejszości niemieckiej i jej dialogu z większością polską.
- popularyzacja wiedzy i inicjowanie wspólnych przedsięwzięć w zakresie: nauki, kultury, historii, gospodarki, społeczeństwa i polityki obu krajów oraz propagowanie, zwłaszcza wśród młodego pokolenia, postaw wzajemnego zrozumienia i współpracy. Dialog interkulturowy i działania na rzecz odkrywania i pielęgnowania wielokulturowych tradycji Górnego Śląska z uwzględnieniem także niemieckiego dziedzictwa kulturowego regionu.
- współpraca w zakresie budowania społeczeństwa obywatelskiego. Niwelowanie uprzedzeń i stereotypów. Współpraca w zakresie umacniania i rozwoju samorządności i decentralizacji oraz transformacji systemu gospodarczego i społecznego (restrukturyzacja Górnego Śląska).
- działania w zakresie współpracy wewnątrzregionalnej, jak również działania na rzecz dynamizacji procesu integracji Polski z Unią Europejską.

DWPN realizuje projekty edukacyjne i informacyjne w formie konferencji, seminariów, szkoleń, warsztatów, wyjazdów informacyjnych, publikacji, konkursów itp.

Statystyka

W 2018 r. DWPN zrealizował 55 projektów oraz ponad 370 wydarzeń i działań w ramach tych projektów.

Liczba odbiorców:

- Uczestnicy projektu: ok. 7 650 osób w roku (łącznie z wystawami, publikacjami itp.)
- Publikacje, filmy, audiobooki, materiały lekcyjne, magazyn KEKS (szacunkowo): 20.200 osób w roku
- Dodatek do Nowej Trybuny Opolskiej HEIMAT: 12 500 osób miesięcznie

- Internet (strony internetowe: haus.pl, bilingua.haus.pl, e-historie.pl, zapomnianedziedzictwo.pl; Facebook: /haus, bilingua, e-historie; nto.pl/HEIMAT): kilka tysięcy indywidualnych użytkowników/-czek w roku

Finanse

Roczny obrót DWPN w 2018 r. wyniósł ok. 3 000 000 PLN (ok. 715 000 EUR) i był znacznie wyższy w porównaniu z rokiem poprzednim (ok. 2.287.000PLN; 550.000 EUR). Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Budownictwa i Ojczyzny RFN przyznało DWPN subwencję na poczet kosztów osobowych i rzeczowych w wysokości 82.000 EUR. Subwencja stanowi część (ok. 30%) łącznych kosztów osobowych i rzeczowych organizacji. Również Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji RP przyznało subwencję na koszty osobowe i rzeczowe w wysokości 170.000 PLN (ok. 41.000 Euro). Niniejsza subwencja była o 20.000 PLN wyższa w porównaniu z rokiem poprzednim (jednak w dalszym ciągu o 30.000 PLN niższa niż w roku 2016).

Powyższe finansowanie daje DWPN bezpieczeństwo planowania w odniesieniu do zatrudnianego personelu. Dzięki temu DWPN ma możliwość przeprowadzenia projektów, które służą przede wszystkim celom statutu i nie są skierowane wyłącznie na zysk. Co daje sposobność do wykorzystania innych źródeł finansowania, a co się z tym wiąże również przeprowadzenia większej ilości projektów. Bez powyższej subwencji działalność nie byłaby możliwa w takim zakresie i jakości.

Subwencja na koszty osobowe i rzeczowe przekłada się na działalność DWPN jeszcze w jeden sposób. Pokrywa wydatki, których nie może pokryć sam projekt. Są to koszty kadry kierowniczej, księgowość, doradztwo prawne, niezwiązane z projektem koszty podróży, naprawy, zakup wyposażenia biurowego, koszty prowadzenia biura itd.

Ze względu na rosnące koszty i kilka nieplanowanych wydatków (naprawy, wyposażenie) spodziewamy się straty w rocznym sprawozdaniu finansowym. W 2019 r. planujemy stabilizację finansową, jest to jednak trudne ze względu na brak możliwości wypracowania rezerw finansowych.

Podmiotami udzielającymi subwencje (środki projektowe) było: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Budownictwa i Ojczyzny RFN, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych RP, Fundacja Konrada Adenauera w Polsce, Fundacja Friedricha Eberta w Polsce, Instytut Goethego, Fundacja Heinricha Bölla, Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży, Instytut Stosunków Zagranicznych, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego i Opolskiego, Miasto Opole i inne samorządy (różne miasta i gminy na Śląsku), Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Kraju Związkowego Saksonia, środki UE i inne.

Cele

W roku 2018 cele działalności DWPN się nie zmieniły (w nawiązaniu do statutu organizacji): dialog międzykulturowy i działania na rzecz poznania i pielęgnowania wielokulturowej tradycji Górnego Śląska, z uwzględnieniem niemieckiego dziedzictwa regionu; wspieranie i pogłębianie przyjaznych stosunków polsko-niemieckich we współpracy z organizacjami i instytucjami mniejszości niemieckiej w Polsce; popularyzacja wiedzy w zakresie kultury, historii i edukacji społeczno-politycznej; współpraca w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego.

Projekty DWPN dostosowane są w znacznym stopniu do celów strategii rozwoju mniejszości niemieckiej i to zarówno do celu strategicznego pewna siebie grupa narodowej mniejszości niemieckiej jak i również do pojedynczych celów operacyjnych:

1. Wielu aktywnych członków mniejszości niemieckiej (przykłady projektów z 2018 r.: szkolenia dot. wzmocnienia struktur; Szkolenie lidera organizacji młodzieży ELO),
2. Mniejszość niemiecka ma swoje elity (przykłady projektów z 2018 r.: Seminarium Śląskie, Centrum Badań Mniejszości Niemieckiej; publikacje i koncerty),
3. Dobra znajomość języka na poziomie języka ojczystego (przykłady projektów z 2018 r.: Bilingua wraz z Punktem doradczym; HausCAFE; Niemieckie Kluby Malucha),
4. Uznanie społeczne mniejszości niemieckiej (przykłady projektów z 2018 r. : otwarte spotkania; publikacje; projekty dotyczące pl.-niem. historii jak Archiwum Historii Mówionej),
5. Jasna świadomość tożsamości MN (przykłady projektów z 2018 r.: Archiwum Historii Mówionej; publikacje; materiał dydaktyczny),
6. Efektywne struktury organizacji (przykłady projektów z 2018 r. : szkolenia dla Struktur; szkolenia w ramach Konsolidacji).

Ponadto podczas planowania i przeprowadzania projektów organizacja kieruje się celami strategicznymi młodzieży Mniejszości Niemieckiej, przede wszystkim celem 1: *Aktywny rozwój niemieckiej tożsamości i kultury* oraz celem 2*: Zaangażowanie, edukacja i promocja języka u młodzieży.*

Działalność Domu odgrywa ważną rolę z perspektywy porozumienia polsko-niemieckiego. Jako, że jest to instytucja niezależna i bezpartyjna, działa jako pośrednik pomiędzy polską większością i mniejszością niemiecką. Poprzez projekty Domu przekazywany jest pozytywny obraz Niemiec, wzmacniane są kontakty i wymiana pomiędzy Polakami i Niemcami.

Oprócz działalności projektowej DWPN odgrywa ważną rolę jako instytucja doradcza, inicjator sieci kontaktów, wsparcie różnych inicjatyw i pośrednik dla niemieckich i polskich organizacji zainteresowanych partnerstwem. Dla mniejszości niemieckiej w Polsce DWPN odgrywa rolę swoistego think-tanku kreującego nowe trendy, opracowującego projekty modelowe oraz stanowi miejsce wymiany myśli i doświadczeń. Żadna inna organizacja mniejszościowa nie dysponuje kompetencjami w tak wielu dziedzinach i nie dzieli się swoimi kompetencjami z innymi. W szczególności w województwie śląskim DWPN jest wyjątkową organizacją mniejszości, która w fachowy sposób wspiera na miejscu oraz dysponuje ofertą, która jest ważna dla zachowania tożsamości jak i pielęgnowania kultury.

Ewaluacja

W 2018 r. została przeprowadzona ewaluacja działalności DWPN w roku 2017 r. przez firmę zewnętrzną. Przeprowadzona analiza bazowała na dwóch uzupełniających się punktach: jednego zorientowanego na teorię oraz drugiego zorientowanego na udział. Na podstawie powstałych wyników stworzona została lista zaleceń, aby zwiększyć skuteczność, wydajność i dokładność prowadzonych projektów.

1. Ewaluacja pokazała, że przyjęcie oraz utrzymanie zasobów personalnych organizacji stanowi ważne wyzwanie dla kadry kierowniczej DWPN. Nie ulega wątpliwości, iż DWPN natrafia na problemy podczas przyjmowania pracowników ponieważ kandydaci, którzy dysponują odpowiednimi kompetencjami mają również wymagania

finansowe, którym DWPN nie potrafi sprostać. Największym wyzwaniem jest nie tylko przyjęcie nowych pracowników, ale również utrzymanie aktualnej sytuacji personelu.

Zaleca się utworzenie „działów specjalistycznych" we współpracy z pracownikami (w trakcie wprowadzenia), które zajmą się dopasowaniem wysokości wynagrodzeń do aktualnych proponowanych przez rynek pracy stawek płacy w województwie opolskim i śląskim (przy obecnym finansowaniu nie jest to możliwe), wyznaczeniem osoby, która będzie odpowiedzialna za wolontariuszy/ki i praktykantów/ki (w trakcie wprowadzania).

2. Podczas przeprowadzanej ewaluacji stwierdzono, że nie wszystkie inicjatywy i projekty cieszą się zainteresowaniem. Na przykład w debatach bierze udział bardzo mała liczba osób.
   Zaleca się stworzenie i zastosowanie rozwiązania kontrolnego, które umożliwi zebranie bieżących danych dotyczących liczby uczestników, ich najważniejszych cech oraz potrzeb i oczekiwań w odniesieniu do konkretnych przedsięwzięć (możliwe tylko częściowo); ustalenie potrzeb i oczekiwań poszczególnych grup odbiorców działań DWPN (stosuje się nieprzerwanie); sprawdzenie przeprowadzonych działań z ostatnich 5 lat aby umożliwić analizę zrealizowanych projektów pod względem ich kosztów i zasięgu (możliwe tylko w sposób ograniczony, ponieważ koszty i zasięg przy projektach różnego rodzaju często nie są porównywalne).

3. DWPN pielęgnuje współpracę z wieloma partnerami, a niektórych z nich wyróżnia duży potencjał strategiczny, finansowy i merytoryczny. Te organizacje i pojedyncze osoby mają w większości przypadków siłę napędową, finansują projekty lub bardzo wzbogacają merytorycznie. Projekty DWPN są w większej mierze realizowane niezależnie, zarówno przy organizacji, logistyce jak i przy poszczególnych publikacjach. Stosunki z siecią partnerów zostaną zintensyfikowane. Ponadto powinny zostać podjęte działania na rzecz wzmocnienia stosunków z polskimi i niemieckimi organizacjami parasolowymi, które wniosą dodatkową merytoryczną jakość (np. w odniesieniu do Europy, edukacji lub współpracy międzynarodowej). Analiza charakteru partnerstw, ich znaczenia, utrzymania i pielęgnowania jak i sposób działania w nawiązywaniu nowych kontaktów powinny zostać uwzględnione w planach na najbliższy okres i zostać podjęte w ogólnej strategii (wdrażane). Szczegółowe sprawozdanie ewaluacyjne stanowi oddzielny dokument.

Wizerunek oraz współpraca z DWPN

26 stałych partnerów DWPN wzięło udział w ankiecie internetowej na temat wizerunku organizacji oraz współpracy z DWPN. W ankiecie poruszona została kwestia ryzyka realizowania programów/projektów o dużym znaczeniu europejskim i międzynarodowym, które powinny zostać podjęte przez DWPN. Pytani partnerzy wskazują na duży potencjał w komunikacji, planowaniu i zarządzaniu projektem. Oceniają projekty DWPN jako bardzo cenne jakościowo, przeprowadzane profesjonalnie, a sama organizacja widziana jest jako niezawodna i staranna, z którą się bardzo dobrze pracuje. Nie pojawiły się negatywne oceny, które byłyby związane ze współpracą. Każdy obszar działalności został wysoko lub bardzo wysoko oceniony przez ankietowanych.

Następujące aspekty współpracy są cenione najbardziej: niezawodność i staranność, dotrzymywanie terminów, otwartość na propozycje, różnorodność tematów, kontakt ze

współpracownikami. Płaska struktura, a także możliwość zrealizowania własnych pomysłów, zostały również docenione.

Zdaniem ankietowanych Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej odznacza się efektywnością, profesjonalizmem, niezawodnością, wydajnością oraz wysoką jakością. Równocześnie Dom ma bardzo duży potencjał, jest znaczący, innowacyjny i rozwija się nadal.

Na zakończenie ankiety uczestnicy zostali poproszeni o podanie obszarów, które powinny zostać zintensyfikowane. Odpowiedzi były następujące: inicjatywy, które skierowane są do młodzieży oraz młodych dorosłych i nawiązują do edukacji i ogółu obywatelstwa. Istotne dla ankietowanych były również działania dążące do popularyzacji wiedzy i kultury, np. za pomocą projekcji filmu lub strony internetowej. Wymieniono działania na rzecz Mniejszości Niemieckiej jak np. szkolenia dla angażujących się osób oraz członków lokalnych samorządów jak i działalność badawczą.

Plany projektowe 2019

W roku 2019 kontynuowane będą niektóre projekty ze względu na ich znaczenie dla Mniejszości Niemieckiej. Projekt: „Bilingua" skoncentruje się bardziej na młodszych dzieciach (wiek przedszkolny) i zostanie uzupełniony przez „Niemieckie Kluby Malucha". „Archiwum Historii Mówionej" zostanie po raz ostatni przeprowadzone w istniejącej formie, ponownie z kilkoma działaniami na północy Polski. Seminarium Śląskie poświęcone zostanie tematyce Unii Europejskiej. Wzmocnienie struktur podobnie jak w ubiegłym roku skoncentruje się na tematach aktualnych dla kół DFK.

W obszarze pracy z młodzieżą planowana jest trzecia edycja szkolenia lidera organizacji ELOm z programem wspierającym Alumni. Wspólnie z Fundacją Konrada Adenauera przeprowadzone zostanie szkolenie dla młodych kadr (tzw. Kuźnia Liderów); jesienią planuje się rozpocząć polsko-niemiecko-duńską wymianę młodzieżową, która dzięki środkom Unii Europejskiej zostanie zorganizowana do końca 2020 r. Ponadto zaplanowanych jest kilka warsztatów dla młodzieży z zakresu edukacji politycznej.

Kontynuowane będzie „Centrum Badań Mniejszości Niemieckiej" oraz projekt „Archiwizacji i dokumentacji historii mniejszości niemieckiej" finansowane ze środków polskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Wspólnie z polsko-niemieckimi fundacjami zaplanowano szereg debat z zakresu edukacji politycznej. Wiele z nich będzie nawiązywać do rocznic, które będą przypadały na rok 2019 (upadek Muru Berlińskiego, Polski Okrągły Stół, przystąpienie Polski do UE, Msza w Krzyżowej).

W zakresie kultury i edukacji wydanych zostanie kilka publikacji wraz z materiałem lekcyjnym; przewidziano projekty historyczne, koncerty, projekcje filmów oraz spotkania autorskie.

Wraz z Marszałkiem Województwa Opolskiego zostanie przyznana (tak jak co 3 lata) nagroda „Mosty Dialogów".

Liczba zaplanowanych projektów pozostaje niezmieniona, z niewielką tendencją zwyżkową; roczny obrót nadal ma wzrastać, jeśli tylko uda się pozyskać środki trzecie (przede wszystkim środki UE). Nadal będziemy pracować nad wydajnością, pozyskiwaniem uczestników oraz długotrwałością, tak aby projekty dotarły do jak najszerszej publiczności i oddziaływały przez dłuższy czas.

Obszar tematyczny: Historia

1. X edycja projektu pt.: „Archiwum Historii Mówionej“.

Realizacja: luty – grudzień 2018 r.

Pierwszy etap X edycji projektu polegał na rekrutacji 18 młodych ludzi (z Warmii i Mazur) z szeregów Mniejszości Niemieckiej. Bardzo dużym zainteresowaniem cieszyły się spotkania w szkołach licealnych.
Drugim etapem było zorganizowanie dwudniowego historyczno-dziennikarskiego szkolenia. Część historyczną pt. „Polska Północnowschodnia w pierwszej połowie XX wieku”, która odbyła się w Olsztynie (okres międzywojenny, II wojna światowa, rok 1945) poprowadził prof. dr. hab. Krzysztof Gładkowski (Zakład Polityki Społecznej, Narodowościowej i Wyznaniowej). W dalszej części szkoleń uczestnicy spotkali się z dziennikarzami: Lechem Kryszałowiczem, (Centrum Mediów i Promocji UWM) oraz Urszulą Doliwą, Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytet Warmińsko-Mazurski. Dziennikarze przedstawili kryteria, jakimi powinni kierować się uczestnicy projektu podczas przeprowadzenia wywiadów ze świadkami historii. Uczestnicy odbyli szkolenie dziennikarskie, podczas którego mogli poznać tajniki dziennikarstwa radiowego i telewizyjnego. Po szkoleniu młodzież, wyposażona w sprzęt do rejestracji audio, przeprowadziła wywiady z członkami starszego pokolenia. Po obróbce technicznej nagranego materiału, wywiady zostały umieszczone na stronie internetowej www.e-historie.pl poświęconej projektowi.

Kolejnym elementem projektu było wydanie płyty CD – audiobooka (500 sztuk), na której umieszczono 9 relacji z V tomu publikacji wydanej w ramach projektu „Lata 80. i lata 90. na Górnym Śląsku” oraz wydano kolejny już tom VI pt. „Kobiety o Kobietach na Górnym Śląsku” (550 sztuk). Inspiracją do przygotowania szóstego tomu z serii AHM stała się 100. rocznica przyznania praw wyborczych (czynnych i biernych) kobietom w Polsce i w Niemczech. Kobiety na Górnym Śląsku nieraz zmuszone były mierzyć się z trudną i skomplikowaną rzeczywistością czasów I wojny światowej, powstań śląskich, II wojny światowej i powojnia, migracji i ekspatriacji, później realnego socjalizmu, niespokojnych lat 80. czy wreszcie wolnego państwa polskiego po 1989 roku. W niniejszym tomie znalazło się 26 relacji kobiet, wybranych z ponad 200, reprezentatywnych dla minionych 100 lat.
21 listopada 2018 roku Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej wraz z partnerami zorganizował spotkanie pt. „scenariusze lekcji dot. historii lokalnej”. Spotkanie skierowane było do nauczycieli oraz osób zainteresowanych kwestią historii lokalnej, metodami jej nauczania i popularyzacji, ale przede wszystkim do osób pracujących z młodzieżą. Materiały, które zostały przygotowane przez eksperta i przekazane osobom zainteresowanym, to gotowe scenariusze lekcji (20 sztuk), których nieodzownym elementem są nagrania audio.

W ramach projektu działają Kluby Odkrywców Historii Lokalnej w szkołach: Siemianowice Śląskie, Cisek, Kluczbork, Toszek, Domaszowice. W 2018 roku zorganizowaliśmy specjalistyczne szkolenia, które miały na celu przygotować uczestników klubów do przeprowadzenia wywiadu. Dowiedzieli się jak profesjonalnie przeprowadzić rozmowę, czego szukać i jak rozmawiać ze starszą osobą, aby mogła opowiadać swoją historię otwarcie i w dobrej atmosferze.

W 2018 roku nadal bardzo dużym zainteresowaniem cieszyły się spotkania ze świadkami historii. Zorganizowaliśmy 5 spotkań, w których uczestniczyło około 450 osób. Byli to zarówno

młodzi uczestnicy różnych edycji programu Archiwum Historii Mówionej, jak i świadkowie czasu i osoby starsze, z którymi młodzież przeprowadzała wywiady. Świadkowie historii opowiadali o powstaniu TSKN, kół DFK i działalności kulturalnej wykonywanej na rzecz Niemców w Polsce.

Grupa absolwentów projektu AHM (25 osób) pracowała w dniach 23 - 24 marca 2018 roku w Opolu pod nadzorem wykwalifikowanej trenerki Pani Magdalena Trsu – Urbańskiej. Na szkoleniu omawialiśmy jak alumni mają zaangażować się w spotkania ze świadkami, jak zorganizować takie spotkanie w swoim środowisku lokalnym. Podczas warsztatów odbyła się moderowana dyskusja na temat potrzeby rozwijania umiejętności autoprezentacji.

Od dziesięciu lat młodzież słucha i utrwala opowieści starszych ludzi o historii poprzez projekt Archiwum Historii Mówionej. W związku z powyższym, aby pokazać społeczeństwu osiągniecia działań młodzieży dnia 12 października 2018 roku w Opolu zorganizowaliśmy konferencję pt. „Siła Dialogu – 10 lat Rozmów Młodzieży ze Świadkami Historii". Na konferencję zaprosiliśmy: świadków czasu, absolwentów projektu AHM, Kluby Odkrywców Historii Lokalnej, członków MN oraz środowiska kulturalne.

W 2018 roku odbyło się pierwsze spotkanie młodzieży mniejszości niemieckiej z Warmii i Mazur z młodzieżą z Górnego Śląska. Podczas pilotażowego spotkania młodzież miała okazję stworzyć katalog dobrych praktyk – rozmów ze świadkami historii. Katalog ten udostępniany będzie nowym uczestnikom projektu, Lokalnym Klubom Odkrywców Historii Lokalnej i DFK. Ponadto absolwenci z Warmii i Mazur w dniach 11-13 października 2018 uczestniczyli w podróży studyjnej. Pierwszego dnia razem z koordynatorem projektu zwiedzali Opole - „Spacer śladami Oppeln". Drugiego dnia pobytu absolwenci projektu z Warmii i Mazur zapoznali się z działalnością MN w województwie opolskim.

Finansowanie: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Republik Federalnej Niemiec oraz Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej.
Inne obszary w tym projekcie: #Praca z młodzieżą

2. Konkurs „1618 – 1918". Miejsca pamięci na Górnym Śląsku"

Realizacja: kwiecień – listopad 2018 r.

W 2018 roku minęło 400 lat od rozpoczęcia wojny trzydziestoletniej oraz 100 lat od zakończenia I wojny światowej. Celem konkursu było odszukanie i dokumentacja miejsc pamięci oraz śladów historycznych wydarzeń na Górnym Śląsku nawiązujących do tych wydarzeń. Konkurs skierowany był do wszystkich miłośników historii regionalnej i lokalnej w dwóch kategoriach wiekowych: poniżej 18 lat i powyżej 18 lat.

Zadanie uczestników polegało na odszukaniu, opisaniu i zobrazowaniu jednego miejsca pamięci lub śladów tych wydarzeń historycznych na Górnym Śląsku. Spośród kilkudziesięciu nadesłanych prac jury, w którego skład wchodzili dr Michał Matheja, dr Bogusław Tracz oraz dr Rudolf Urban, dokonało wyboru zwycięzców. Najlepsze prace zostały nagrodzone oraz opublikowane w pokonkursowej broszurze. Opiekunem merytorycznym projektu był prof. dr hab. Dariusz Nawrot z Uniwersytetu Śląskiego.

Finansowanie: Konsulat Republiki Federalnej Niemiec w Opolu.
Partnerzy: Adamietz, Hotel Zacisze in Turawa, Restauracja PKP, Instytut Historii Uniwersytetu Opolskiego, Komisja Historyczna Powiatu Prudnickiego, Instytut Federalny ds. Kultury i Historii Niemców w Europie Wschodniej (BKGE), Wydawnictwo Senfkorn-Verlag, Niemiecko-Polska Fundacja Ochrony Zabytków Kultury.
Inne obszary w tym projekcie: #Praca z młodzieżą

3. Archiwizacja i Dokumentacja Historii Mniejszości Niemieckiej

Realizacja: lipiec – grudzień 2018 r.

Celem projektu było podtrzymanie i rozwój tożsamości kulturowej Mniejszości Niemieckiej realizowane poprzez zintensyfikowanie działań na rzecz archiwalnego zabezpieczenia dokumentów i materiałów źródłowych oraz zachowania wspomnień dotyczących Mniejszości Niemieckiej w Polsce. W ramach projektu dokonano nie mniej niż 15 000 stron cyfryzacji dokumentów archiwalnych, przeprowadzono 30 wywiadów z twórcami struktur organizacyjnych Mniejszości Niemieckiej, stworzono księgozbiór, w którym gromadzone będą pozycje literatury krajowej i zagranicznej istotne z punktu widzenia historii i współczesności Niemców w Polsce. Efektem długofalowym będzie dalsze rozszerzenie zbioru materiałów źródłowych dokumentujących proces tworzenia i funkcjonowania organizacji mniejszościowych. Opiekunem merytorycznym projektu był dr Sebastian Rosenbaum.

Finansowanie: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej.

4. „Rok 1945 r. oczami dziadka i babci - zachowaj od zapomnienia historię swojej rodziny

Realizacja: marzec – październik 2018 r.

Projekt pt. „Rok 1945 r. oczami dziadka i babci - zachowaj od zapomnienia historię swojej rodziny” cieszył się dużą popularnością. Młodzież nagrała wywiady z osobami starszymi nt. wydarzeń roku 1945 szczególnie związanych z wkroczeniem Armii Czerwonej na Śląsk. Łącznie do Domu Współpracy Polsko – Niemieckiej wpłynęło 61 prac. Prace zostały ocenione w dwóch kategoriach: szkoły podstawowe (7 i 8 klasa) i gimnazjalne oraz szkoły ponadgimnazjalne i studenci. W skład komisji wchodzili: Małgorzata Laburda-Lis – Centrum Deportacji – Radzionków, Sylwia Heisig-Brzana – Radio Doxa, Rafał Bartek - TSKN Opole, Bernard Linek – Instytut Śląski w Opolu. Kryterium oceny była: jakość nagrania, wartość

historyczną, poprawność wykonania wywiadu oraz poprawność wypełnionej karty wywiadu. Wybrane zostały prace nagrodzone oraz wyróżnienia. Ponadto najlepsze prace zostały umieszczone na stronie internetowej www.e-historie.pl oraz na ich podstawie zostały stworzone konspekty lekcyjne.

Z powstałych relacji świadków, zebranych w ramach projektu opiekun naukowy Joanna Lusek wybrała 14 wywiadów, z których stworzyliśmy 14 kart pracy dla DFK i nauczycieli. Przygotowane przez eksperta (dr Anna Gołebiowska) gotowe scenariusze lekcji, których nieodzownym elementem będą nagrania audio i wiedza przekazana przez świadków historii posłużą wzbogaceniu oferty edukacji regionalnej w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i szkołach średnich woj. opolskiego i śląskiego.

Finansowanie: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Budownictwa i Ojczyzny Republiki Federalnej Niemiec.
Inne obszary w tym projekcie: #Praca z młodzieżą

5. „Zapomniane dziedzictwo“ – polsko-niemiecka strona internetowa

Realizacja: styczeń – grudzień 2018 r.

Od 2017 roku działa strona naszego projektu www.zapomnianedziedzictwo.pl, która w 2018 roku została poszerzona o historie kolejnych 17 zapomnianych obiektów i 20 miejsc ze Śląska, gdzie można odnaleźć niemieckie ślady.

„Zapomniane dziedzictwo” to dwujęzyczna (polsko-niemieckiego) strona internetowa prezentująca obiekty architektoniczne, które są dziedzictwem Śląska.

Na stronie znajdują się archiwalne i obecne fotografie miejsc, które niegdyś były wizytówką regionu, a dziś z różnych przyczyn są opuszczone, zaniedbane i niejako zapomniane. Dokumentacja fotograficzna wzbogacona została opisami obiektów, które zawierają m.in. informacje o historii danego obiektu i jego przeznaczeniu w przeszłości i obecnie. Teksty te przygotowane zostały przez historyków/historyczki i miłośników/miłośniczki Śląska. Uzupełnieniem wyżej wymienionych materiałów są nagrania audiowizualne z relacjami mieszkańców i mieszkanek tych miejsc (świadków historii), artykuły prasowe dot. danego

obiektu lub ciekawe anegdoty i opowieści związane z jego historią i przeznaczeniem i ich losem.

Finansowanie: Konsulat Republiki Federalnej Niemiec w Opolu, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej oraz Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego.

6. Ślady przeszłości – wycieczki

Realizacja: maj – wrzesień 2018 r.

Przeprowadzone w roku 2018 wyjazdy studyjne nawiązywały do dwóch w roku poprzednim zrealizowanych projektów DWPN poświęconych różnym aspektom historii Śląska.
Dwie trasy wycieczkowe opracowane zostały w ramach projektu *Sąsiedzi – o jednej z najtrwalszych granic w Europie* i przebiegały wzdłuż „starej", funkcjonującej od średniowiecza aż do roku 1922 wschodniej granicy Śląska. Podczas wycieczek uczestnicy mogli na miejscu zobaczyć istniejące jeszcze materialne ślady przeszłości. Przewodnik Dawid Smolorz zaprezentował zarówno tło historyczne, jak i wyjaśnił znaczenie odwiedzanych obiektów. Wśród nich znalazły się:
- na trasie nr 1: Mysłowice – stacja emigracyjna, Sosnowiec-Modrzejów – Trójkąt Trzech Cesarzy, Sosnowiec – dawny dworzec Kolei Iwangorodzko-Dąbrowskiej i cerkiew prawosławna, Będzin – zamek i miasto, Czeladź – jedyne miasto leżące na obu brzegach granicznej Brynicy;
- na trasie 2: Gniazdów – dawne przejście graniczne, Herby – dawny rosyjski dworzec graniczny, ślady linii granicznej w lesie pomiędzy wioskami Niwy i Hutki, Czarny Las – jedno z nielicznych miejsc, w którym w XIX w. doszło do zmiany przebiegu granicy.

Tematem innego projektu DWPN była *Historia zapisana na śląskich cmentarzach.* Spośród 50 uwzględnionych w publikacji nekropolii wybrano i zaprezentowano podróżującym po 5 nekropolii położonych we wschodniej i zachodniej części regionu. Na każdej z tras przeprowadzono po dwie wycieczki, roli przewodników podjęli się Waldemar Gielzok i dr Jerzy Gorzelik. Przedstawili oni następujące cmentarze:

- na trasie „opolskiej": cmentarzyk rodziny Tiele-Winckler w Mosznej, cmentarz żydowski w Białej Prudnickiej, cmentarz św. Rocha i Cmentarz Jerozolimski z grobem Josepha von Eichendorffa w Nysie, Stary Cmentarz Jeniecki w Łambinowicach,
- na trasie „gliwickiej": cmentarz żydowski w Wielowsi, cmentarz „husycki" w Bzinicy Nowej, Cmentarz Francuski w Jemielnicy, miejsce spoczynku ofiar obozu NKWD w Toszku, Cmentarz Centralny w Gliwicach.

W wycieczkach wzięło udział łącznie ok. 270 osób.

Finansowanie : Konsulat Republik Federalnej Niemiec w Opolu.

Obszar tematyczny: Edukacja

1. **Licencja na lidera – Elementarz Lidera Organizacji Mniejszości – kontynuacja I edycji oraz przeprowadzenie II edycji**

Realizacja: całoroczne

DWPN w porozumieniu ze Związkiem Młodzieży Mniejszości Niemieckiej do realizacji projektu zaprosił zespół ekspertów na czele z Jakubem Turańskim, trenerem i mentorem oraz Joanną Kamińską, trenerką i działaczką grupy młodzieżowej „Ermis", związanych ze środowiskiem MN. Para głównych prowadzących to eksperci w dziedzinie zaangażowania społecznego, kierowania projektami i kształcenia liderów. Cele szczegółowe programu objęły pozyskanie wiedzy, rozwój kompetencji i kształtowanie postaw, które pozwolą na zmianę zaobserwowanej sytuacji w konstruktywny sposób w formie projektu lub innego użytecznego działania społecznego. Główne zagadnienia poruszane w trakcie warsztatów:

- pozyskanie wiedzy na temat analizy potrzeb i problemów społecznych jako podstawy działań społecznych,
- umiejętność pracy w grupie i z grupą, pedagogika gier i zabaw,
- zdobycie wiedzy teoretycznej oraz umiejętności praktycznych z zakresu tworzenia projektów,
- wzrost wiedzy dotyczącej zarządzania finansami projektowymi – budżetowanie wydatków oraz rozliczenia,
- kształtowanie postaw liderskich – inicjowanie akcji i działań, praca z grupą projektową.

W ramach projektu zaplanowano w okresie od lutego 2018 do czerwca 2018 drugą część szkolenia pierwszej Edycji ELOm. Poza warsztatami odbyły się spotkania mentorskie z każdą z grup, zrealizowane zostały 4 projekty uczestników programu, a także gala podsumowująca cały cykl.

Pierwszą aktywnością były lutowe spotkania mentorskie z grupami projektowymi. Mentoring przyczynił się do określenia aktualnego stanu projektów, ich silnych stron i diagnozie możliwych zagrożeń. Po spotkaniu mentorskim wnioski zostały wysłane do komisji oceniającej i przyznającej grant.

Drugim krokiem było trzecie szkolenie w schronisku młodzieżowym w Prudniku. Założeniem warsztatu było przekazanie wiedzy z zakresu marketingu działań społecznych. Po tym warsztacie cztery grupy projektowe zrealizowały swoje mini-projekty, a były to:

1. Jugendheimat – celem projektu było przybliżenie młodzieży złożonej i różnorodnej kultury Górnego Śląska,
2. Z kredką przez życie- w ramach projektu zostały przeprowadzone praktyczne zajęcia z rysunku technicznego i komiksowego, a także wprowadzenie w świat architektury,
3. „ZAŁLYTY", czyli randka ze Śląskiem - gry i zabawy dla dzieci związane z historią i gwarą Śląska charakterystyczne dla regionu.
4. Sportowe dzieciaki - projekt miał na celu zachęcenie młodzieży szkolnej do aktywnego trybu życia, zwracania uwagi na to co jedzą i jaki może mieć to wpływ na ich rozwój.

Czwarty warsztat odbył się w czerwcu 2018 już po realizacji wszystkich projektów uczestników. Tematem przewodnim była refleksja, ewaluacja i podsumowanie. Zwieńczeniem programu była gala pierwszej edycji ELOm. Uczestnicy otrzymali możliwość pokazania zdobytych umiejętności liderskich i współpracę w grupie przed szerszym gremium.
Od czerwca do grudnia 2018 zrealizowano drugą edycję projektu, w której przeszkolono kolejną szesnastkę uczestników i uczestniczek. Pierwszy blok szkoleniowy poświęcony został w przeważającej części na stworzenie zespołu z poszczególnych uczestników.
Pozostałe dni warsztatów zostały poświęcone tematyce projektowej. Uczestnicy zostali podzieleni na grupy z uwzględnieniem kilku kryteriów, m.in. był to aspekt wieku, zainteresowań oraz miejsca zamieszkania. Podział miał przyczynić się do równomiernego rozłożenia potencjału i zwiększenia szans na powodzenie realizacji projektów.
Kolejny krok poświęcony był na kreowanie pomysłów przez uczestników. Grupy zapoznały się z formularzem wniosku projektowego oraz poczyniły pierwszą przymiarkę do przeniesienia pomysłów na papier. Odbyło się podsumowanie całego warsztatu oraz zaplanowanie działań nad projektem na kolejne miesiące. Uczestnicy otrzymali również wyzwanie domowe polegające na realizacji testu talentów przygotowanego przez Instytut Gallupa. Drugim elementem programu było spotkanie z mentorem w sobotę 8 września 2018 r. Każda z grup odbyła indywidualne spotkanie mające na celu korektę wniosku projektowego.
Drugi warsztat zorganizowano w ostatni weekend września w Turawie. Pierwszym tematem były talenty. Na początek przeprowadziliśmy analizę wyników z testu talentów Gallupa. Dalsze kroki obejmowały przekazanie wiedzy o różnych koncepcjach z zakresu talentów.
Zajęliśmy się zainspirowaniem uczestników dzieląc się najlepszymi praktykami dotyczącymi pracy projektowej wypracowanymi przez pierwszą edycję ELOm. Po tym nastąpiła wytężona praca nad przelaniem ostatecznej koncepcji eventów we wniosek projektowy. Trenerzy czuwali nad zgodnością planowanych działań z regulaminem. Dużo wysiłku zostało poświęcone na nauczenie opisywania przedsięwzięć tak, aby uwypuklały oczekiwania oraz korzyści dla instytucji finansujących.
Bardzo istotnym modułem było stworzenie harmonogramów działań. Drugi krok to ułożenie ich zgodnie z chronologią oraz wskazanie zależności i wzajemnego oddziaływania. Na zakończenie grupy projektowe dzieliły się odpowiedzialnością za poszczególne etapy. W tym momencie została wykorzystana w praktyce znajomość talentów własnych i kolegów z grupy projektowej. Poruszone zostały tematy dotyczące zarządzania budżetem oraz zasady wydatkowania powierzonych pieniędzy. Po tym warsztacie cztery grupy projektowe zrealizowały swoje mini-projekty, a były to:

1. Himmelsrichtungen – „W cztery strony świata" – projekt dla uczniów szkoły podstawowej, który na przykładzie powiązania z Niemcami wybranych krajów miał na celu wypromowanie wielokulturowości i tolerancji w stosunku do innych narodów.
2. „Pomoc za zabawę" garażowy koncert charytatywny – występ duetu akordeonowego oraz dyskoteka połączona ze zbiórką pieniędzy na rzecz chorego chłopca wywodzącego się z kręgów MN.
3. Survival – warsztaty survivalowe, gry i zabawy integracyjne dla młodzieży z rejonu grupy terenowej BJDM Luboszyce, który miał na celu przyciągnąć nowe młode osoby.
4. EKO-moto – wykład o wykorzystaniu energii odnawialnej w motoryzacji połączony z prezentacją samochodów.

Na ostatnim warsztacie ELOm położony został nacisk na ewaluację zrealizowanych projektów, całego programu oraz sporządzenie materiałów prasowych po projekcie. Ostatnim twórczym zadaniem postawionym uczestnikom było przygotowanie gali na zakończenie programu. Realizacja gali jest drugim tym razem w pełni samodzielnym projektem, przygotowanym już nie w grupach, lecz przez wszystkich jednocześnie. Omówione zostały kwestie rozliczenia

finansowego oraz merytorycznego. Uczestnicy konsultowali poprawność dokumentów finansowych z wymaganiami regulaminu i zasadami księgowania.

Ostatnią aktywnością była ewaluacja całego programu. Prezentacja efektów programu miała miejsce 20 grudnia w trakcie uroczystej gali. Tym razem na zaproszenie odpowiedzieli prawie wszyscy przedstawiciele organizacji finansujących program a także szefowie struktur MN z województwa opolskiego i śląskiego.

Dla absolwentów zarówno pierwszej jak i drugiej edycji programu planujemy w roku 2019 program szkoleniowy zaawansowany, zamierzamy również prowadzić nabór do trzeciej edycji projektu.

Finansowanie: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej oraz Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Budownictwa i Ojczyzny Republik Federalnej Niemiec.
Inne obszary w tym projekcie: #Praca z młodzieżą

2. „Bilingua – łatwiej z niemieckim!“ – Kampania wzmacniająca polsko-niemiecką dwujęzyczność w Polsce

Realizacja: całoroczne

Strona internetowa oraz profil w mediach społecznościowych projektu

Strona internetowa projektu www.bilingua.haus.pl działa w znanej z lat poprzednich odsłonie. Uwzględnia podział na zakładki dla dzieci, rodziców i nauczycieli. W zakładce dla dzieci znajdują się niemieckojęzyczne komiksy z bohaterami kampanii, krzyżówki, rebusy oraz kolejne numery naszego magazynu KEKS. Ponadto na stronie umieszczano bieżące informacje na temat działań w ramach kampanii oraz ogłoszenia dotyczące innych przedsięwzięć, które miały na celu wspieranie nauki i promocję języka niemieckiego.

Profil w mediach społecznościowych cieszył się w tym roku bardzo dużym zainteresowaniem. Umieszczaliśmy tam informacje nt. organizowanych przez nas wydarzeń, działalności naszych Klubów Odkrywców Niemieckiego, pracy naszych doradczyń ds. dwujęzyczności, możliwości nabywania wydawanych przez nas materiałów oraz bieżącej działalności.

Wydawanie magazynu KEKS

W 2018 r. ukazało się 7 wydań miesięcznika KEKS, przy czym czerwcowe wydanie było podwójne. „KEKS" jest skierowany do dzieci klas 4-6 szkół podstawowych. Magazyn zawiera m.in. niemieckie historyjki, ciekawostki, komiksy, krzyżówki oraz tzw. dział kreatywny. Ponadto w tym roku prowadziliśmy cykl dotyczący znanych osób, które posiadają polskie korzenie. „KEKS" ukazywał się również jako dodatek do gazety „Wochenblatt.pl".

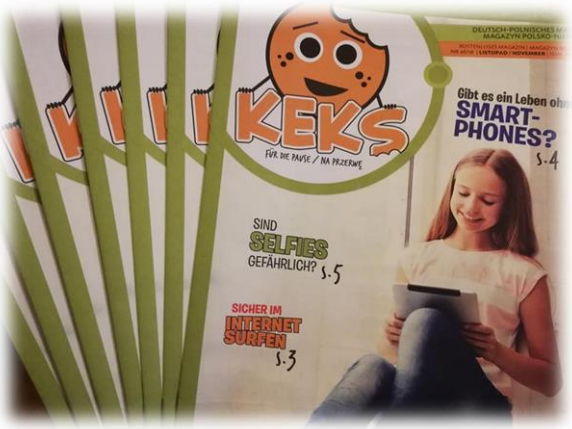

Był dostępny w biurach DWPN, z których prowadzono jego wysyłkę do prawie 300 odbiorców, w liczbie ponad 4000 egzemplarzy. Dystrybucją magazynu zajmowały się również doradczynie ds. dwujęzyczności podczas spotkań z dziećmi, nauczycielami i rodzicami.

Kluby Odkrywców Języka Niemieckiego

W tym roku kontynuowaliśmy współpracę z Klubami Odkrywców Niemieckiego zarówno w przedszkolach, jak i szkołach. Zajęcia Klubu odbywają się dwa razy w miesiącu w formie dodatkowych zajęć dla wszystkich chętnych. W tym roku wielu opiekunów KON zdecydowało się na alternatywne metody pracy. Organizowali wspólnie z Klubowiczami konkursy, spotkania tematyczne oraz przedstawienia teatralne.

W kwietniu i maju wspólnie z Instytutem Goethego w Krakowie zorganizowaliśmy szkolenia dla Opiekunów Klubów. Pierwsze warsztaty skierowane były do Opiekunów Klubów Niemieckiego w przedszkolach. Uczestnicy poznali nowe metody pracy z najmłodszymi dziećmi,
np. wykorzystując w tym celu chustę animacyjną. Ponadto prowadząca pracowała
z nauczycielami, pokazując im animacje, w których nacisk położony jest przede wszystkim na muzykę i taniec. Drugi warsztat – szkolenie dla Opiekunów Klubów Odkrywców Niemieckiego w szkołach – dotyczył możliwości, jakie w pracy z dziećmi dają multimedia. Nauczyciele otrzymali wskazówki dotyczące stron internetowych, gier komputerowych, a także aplikacji mobilnych, tak współcześnie popularnych. Na zakończenie uczestnicy szkolenia podjęli próbę stworzenia własnych filmików, tym samym doskonaląc metodę wykorzystywania filmów podczas zajęć z dziećmi.

W listopadzie zorganizowaliśmy IV już Zjazd naszych Klubów Odkrywców Niemieckiego w szkołach. W trakcie spotkania każdy z Klubów zaprezentował swoją działalność, ponadto ich członkowie doskonalili znajomość języka niemieckiego, biorąc udział w animacjach.

Spotkanie rodzin dwujęzycznych

Spotkanie tradycyjnie odbyło się w pierwszą niedzielę września, tym razem w Grodźcu, koło Ozimka. Rodzice wzięli udział w dyskusji z praktykami dwujęzycznego wychowania oraz szkolili się z animacji językowych, natomiast dzieci spędzały aktywnie czas z językiem niemieckim.

Podczas tegorocznego „Familientreffen" wśród uczestników było wiele nowych rodzin, które planują dwujęzyczne wychowanie, co potwierdza, że zyskuje ono na popularności, a takie spotkania jak nasze, stanowią doskonałą okazję do zdobycia wiedzy i pozyskania przydatnych w tym procesie umiejętności.

Materiały wydane w ramach kampanii

W tym roku w ramach kampanii ukazało się kilka nowych publikacji i materiałów. Wspólnie z Publicznym Liceum nr 2 w Opolu przygotowaliśmy niemieckojęzyczny kalendarz kulinarny na rok 2019, w którym poza przepisami znalazły się m.in. szkice jednej z uczennic. Z Publiczną Szkołą Podstawową w Dębiu wydaliśmy zbiór materiałów pomocniczych w nauce języka niemieckiego, które stanowią doskonałe źródło pomysłów i inspiracji dla nauczycieli. Ponadto przygotowaliśmy komiksy dla dzieci z bohaterami naszej kampanii oraz zrealizowaliśmy dodruk cieszącego się dużą popularnością komiksu z 2015 r. „Latający Ślązak i my".

Potrzeba stworzenia materiałów edukacyjnych do przedmiotu „Historia i kultura mniejszości narodowej, które pozwolą na sprawne i efektywne prowadzenie tych zajęć istniała już od dawna. Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej postanowił odpowiedzieć na to zapotrzebowanie już w ubiegłym roku, wydając pierwsze cztery zeszyty edukacyjne. W bieżącym roku wydaliśmy dwie kolejne części. Każda z nich zawiera inne tematy, które zostały dobrane i uporządkowane tak, aby uczeń mógł posiąść odpowiednią wiedzę na temat kultury i historii mniejszości niemieckiej. Są to pierwsze tego rodzaju, nowoczesne zeszyty edukacyjne, które pozwalają uatrakcyjnić zajęcia, stanowiąc równocześnie kompendium wiedzy oraz nieocenioną pomoc dydaktyczną. Autorką materiałów, podobnie jak w 2017 r. jest dr Katarzyna Michalak z Zakładu Językoznawstwa Stosowanego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. W marcu i kwietniu, odpowiednio w Opolu i Gliwicach, zorganizowaliśmy spotkania dla nauczycieli, podczas których prezentowaliśmy nasze zeszyty. Autorka przedstawiła tematy zawarte w materiałach, układ lekcji, rodzaje zadań, metody pracy, problemy, które mogą się pojawić na lekcjach oraz zaproponowała możliwe rozwiązania. Była to znakomita

okazja do zdobycia kompletnych informacji na temat tego, jak pracować z młodzieżą na bazie naszych zeszytów edukacyjnych.

3. Działalność Punktu Doradczego i inne działania mające na celu wspieranie polsko-niemieckiej dwujęzyczności w ramach kampanii „Bilingua – łatwiej z niemieckim!"

Realizacja: całorocznie

Działalność Punktu Doradczego w ramach kampanii „Bilingua – łatwiej z niemieckim!" w 2018 roku, podobnie jak w latach poprzednich cieszyła się bardzo dużą popularnością. Doradczynie ds. dwujęzyczności odwiedziły blisko kilkadziesiąt placówek oświatowych, w tym głównie szkoły, a także uczestniczyły w spotkaniach z rodzicami i nauczycielami, obejmując swoim doradztwem blisko 2000 dzieci, 900 nauczycieli oraz 400 rodziców.
Podczas naszych warsztatów "Deutsch ist trendy, Deutsch ist cool" organizowanych w ramach spotkań z doradczyniami, dzieci miały możliwość uczestniczenia w animacjach językowych, w których mogły wykazać się znajomością języka niemieckiego, jak również miały wiele okazji do nauki słownictwa i zdobywania nowych kompetencji językowych. Liczne zabawy ruchowe tworzyły dobrą atmosferę pracy w grupach. Dzieci uczyły się nowych piosenek, wierszyków , rymowanek oraz grały w wiele gier on – i offline. Ponadto m.in. poznawały baśnie braci Grimm metodą teatru Kamishibay.

Nasze warsztaty docenili także nauczyciele, którzy mieli możliwość poznania nowych metod pracy na lekcjach języka niemieckiego, a których również wspieraliśmy bezpłatnymi materiałami dydaktycznymi. Wykazywali ponadto duże zainteresowanie informacjami dotyczącymi nauczania języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej. Nasze doradczynie informowały ich na bieżąco w kwestiach dotyczących organizacji języka niemieckiego jako mniejszości. Takim doradztwem byli również objęci zainteresowani rodzice, którzy zgłaszali liczne zapytania na temat możliwości wnioskowania o organizację przedmiotu języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej w szkołach, do których uczęszczają ich dzieci. Na bieżąco monitorowano informacje płynące z ośrodków władz oświatowych, które dotyczyły organizacji języka niemieckiego jako mniejszości oraz historii i kultury mniejszości niemieckiej.

Każda z doradczyń prowadziła tygodniowy dyżur mailowy i telefoniczny, podczas którego prowadziła korespondencję z zainteresowanymi podmiotami, przygotowywała materiały na stronę internetową kampanii „Bilingua-łatwiej z niemieckim!" (www.bilingua.haus.pl) oraz profil w mediach społecznościowych (https://www.facebook.com/latwiejzniemieckim/). Ponadto wszelkie informacje związane z działalnością Punktu Doradczego oraz organizacją nauki języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej, m.in. podstawy prawne, programy, materiały potrzebne do pracy, informacje o konkursach, umieszczane były w poradniku informacyjnym dla dyrektorów, nauczycieli i rodziców, który w formie wirtualnej tablicy (padletu), był powszechnie dostępny (https://padlet.com/iwona_hanysek/Bilingua).

Zasięg naszego doradztwa w 2018 r. znacznie się poszerzył. Doradczynie odbyły wiele wyjazdów na krańce województw opolskiego i śląskiego. Zapytania o możliwość przyjazdu płynęły z całej Polski, głównie z rejonu Pomorza Gdańskiego, Warmii i Mazur, jak również z rejonów, gdzie mniejszość niemiecka jest bardzo nieliczna, bądź praktycznie jej nie ma, jednak zainteresowanie językiem i kulturą niemiecką jest tam bardzo duże – Poznań, Warszawa, Kraków etc.

Konspekty animacji językowych dla rodziców

Konspekty „Łatwiej z niemieckim! Einfach mit Deutsch!" to zestawienie 30 animacji językowych – na każdy dzień miesiąca, wspierających naukę języka niemieckiego u dzieci. Zostały one częściowo opracowane na podstawie szkolenia dla rodziców, które odbyło się podczas spotkania rodzin dwujęzycznych we wrześniu 2018 r. w Grodźcu.

Konspekty zostały przygotowane w językach polskim i niemieckim przez doświadczoną animatorkę – Katarzynę Srokę. Była ona również prowadzącą szkolenie dla rodziców. Materiał w formie broszury został wydrukowany i udostępniany jest bezpłatnie zainteresowanym rodzicom.

Zakup materiałów i gier edukacyjnych dla Klubów Odkrywców Niemieckiego w szkołach i przedszkolach

KON są elementem naszej kampanii od 2014 roku. Ich celem jest wspieranie nauki języka niemieckiego oraz szerzenie wiedzy uczniów w zakresie historii, kultury i innych aspektów krajów niemieckojęzycznych oraz mniejszości niemieckiej w Polsce. Co roku przekazujemy Klubom materiały i gry edukacyjne, mające wspierać osiągnięcie w. w. celów. Podobnie w tym roku, KON-y otrzymały od nas zestawy materiałów.

Wydanie dwujęzycznego (polsko-niemieckiego) komiksu dla dzieci o Śląskim Kopciuszku

Komiks, którego bohaterowie opowiadają historię Śląskiego Kopciuszka – Joanny Schaffgotsch – nawiązuje do naszego komiksu z 2015 r. o Latającym Ślązaku, dzięki czemu tworzymy serię, której tematy dotyczą historii Górnego Śląska. Fabuła została przygotowana tak, aby dzieci w łatwy i przystępny sposób, mogły przyswoić wiedzę na temat jednej z najsłynniejszych mieszkanek naszego regionu.

Finansowanie: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej oraz Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Budownictwa i Ojczyzny Republiki Federalnej Niemiec.

Inne obszary w tym projekcie: #Praca z dziećmi i młodzieżą

4. Warsztat metodyczny „Media w pracy młodzieżowej“

Realizacja: listopad-grudzień 2018 r., Berlin-Neuendorf

W 2016 roku młodzież z Polski brała udział w pierwszej edycji projektu, wtedy jeszcze w gronie 3 innych państw. W tej edycji dodatkowo do udziału zaproszono uczestników z Kazachstanu. Projekt odbył się w ramach stałego programu djo: „Świadoma różnorodności pedagogika medialna w pracy z młodzieżą“”. Celem międzynarodowej wymiany specjalistów pracujących zawodowo, bądź w ramach wolontariatu z młodzieżą oraz osób, które chcą w przyszłości takową praca się zajmować, było poszerzenie wiedzy i umiejętności w zakresie mediów w celu ich wykorzystania w praktyce.
Młodzi dorośli specjaliści otrzymali w pracy projektowej możliwości nabycia kwalifikacji prowadzących do poprawy jakości pracy z młodzieżą, a w zasadzie dla całego środowiska:
„ Świadomej różnorodności pedagogiki medialnej w pracy z młodzieżą”.
Projekt skierowany był do ludzi młodych, mających małe pojęcie oraz doświadczenie w pracy z mediami, a także dla tych, którzy zawodowo pracują w mediach, a pragnęli poszerzyć swoją wiedzę i umiejętności w międzynarodowym gronie. Dla obu grup projekt okazał się przydatny, ponieważ stworzył on możliwość nawiązania kontaktów na tle międzynarodowym, uzyskania nowych kompetencji, mogąc je wykorzystać w przyszłości, poszerzyć swoją wiedzę lub dopiero nabrać pierwszych doświadczeń w tym temacie.

Dzięki udziałowi w projekcie uczestnicy MN z Polski otrzymali możliwość poznania oraz wymiany doświadczeń z uczestnikami z innych państw. Absolwenci projektu mogli pochwalić się swoją kulturą i tożsamością na tle międzynarodowym oraz przypatrzeć się rozwojowi młodych ludzi z kręgu MN z Europy. Doświadczenie to było efektywnym środkiem prowadzącym do uzyskania nowej wiedzy, zdolności i kwalifikacji nie tylko młodzieży, ale wszystkich, którzy mają styczność z pracą projektową.
Wiedza teoretyczna została powiązana z praktyką poprzez prowadzone warsztaty i nawiązywała do różnych obszarów tematyki mediów, jak np. przepisy i uregulowania prawne w zakresie wykorzystywania wizerunku, ale również spoty promocyjne, posty w mediach społecznościowych, filmy, grafiki i wiele więcej. Dzięki temu uczestnicy mogą wykorzystać w MN nowo uzyskaną albo poszerzoną wiedzę, potwierdzoną poprzez certyfikat.

Finansowanie: Ministerstwo do spraw Rodziny, Osób Starszych, Kobiet i Młodzieży Republiki Federalnej Niemiec.
Inne obszary w tym projekcie: # Praca z młodzieżą

5. **Polsko – niemiecko – francuskie szkolenie dla animatorów i animatorek międzykulturowych spotkań młodzieży**

Realizacja: 13-19 marca 2018 r., Prudnik (Polska)
21-28 września 2018 r., Graçay (Francja)

Szkolenie składało się z trzech modułów teoretycznych i jednego modułu praktycznego. Pierwsze szkolenie odbyło się we wrześniu 2017 roku w Görlitz. W 2018 roku odbyły się kolejne dwa szkolenia w Prudniku (Polska) oraz w Graçay (Francja). Celem projektu było wyszkolenie animatorów międzykulturowych spotkań młodzieży. W projekcie wzięło udział ośmiu uczestników z każdego kraju, którzy udoskonalili swoje umiejętności metodyczne oraz poszerzyli wiedzę niezbędną przy organizacji młodzieżowych spotkań z grupami pochodzącymi z różnych kręgów kulturowych.
Po zakończeniu szkolenia uczestnicy uzyskali certyfikaty DFJW, które stanowią potwierdzenie zdobytych kwalifikacji niezbędnych do wykonywania czynności w charakterze animatora międzykulturowych spotkań młodzieży. W szkoleniu uczestniczyły 24 osoby.

Finansowanie: Polsko-Niemiecka oraz Niemiecko-Francuska Wymiana Młodzieży.
Partner: Europa Direkt.
Inne obszary w tym projekcie: #Praca z młodzieżą

6. **Szkolenie dla członków Mniejszości Niemieckiej**

Realizacja: 21-22 kwietnia 2018
17-18 listopada 2018

Wzorem poprzednich lat w 2018 roku zorganizowano dwa szkolenia dla członków Mniejszości Niemieckiej z całej Polski. Szkolenia w 2018 roku odbyły się w okresie wiosennym – 21-22 kwietnia w Hotelu Karolinka w Gogolinie oraz jesiennym 17-18 listopada w Zamku Kamień Śląski.
W pierwszym terminie szkolenia udział wzięło 45 członków Mniejszości Niemieckiej. Uczestnicy i uczestniczki w ramach szkolenia zdobyli teoretyczną wiedzę i umiejętności m.in. efektywnej komunikacji, której celem jest osiągnięcie porozumienia, gdy przynajmniej jedna strona nie zgadza się z daną opinią, jak promować swoją działalność w mediach społecznościowych, jak nawiązywać współpracę z innymi organizacjami mniejszości oraz jak prowadzić dialog z samorządami. Drugiego dnia szkolenia uczestnicy podsumowali i przedstawili to, co udało się wypracować przedstawicielom czołowych organizacji Mniejszości Niemieckiej.
W drugim terminie szkolenia udział wzięło 77 członków Mniejszości Niemieckiej. W trakcie szkolenia odbyła się również debata pt.: „Jak udokumentować historię mniejszości niemieckiej w Polsce?” Uczestnicy mieli możliwość pracy w trzech z czterech grup tematycznych do wyboru:
1. Pomysł-wniosek-rozliczenie. Jak napisać wniosek, zrealizować i rozliczyć projekt?

2. Organizacja wydarzeń w DFK. Jak zaplanować i przeprowadzić wydarzenie/imprezę w DFK?
3. Historia lokalna w projektach DFK.
4. Rok w DFK. Małe inicjatywy aktywizujące społeczność.

Finansowanie: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Budownictwa i Ojczyzny Republiki Federalnej Niemiec.
Inne obszary w tym projekcie: #Społeczeństwo i polityka

7. Warsztaty dla nauczycieli: „Jak uczyć o I wojnie światowej?“

Realizacja: 14 grudnia 2018 r., Gliwice

Podczas warsztatów nauczyciele poznali różne formy uczenia o I wojnie światowej oraz przy pomocy trenera, dr Anny Gołębiowskiej z Uniwersytetu Opolskiego, wypracowali konspekty lekcji do użycia w pracy z uczniami. Wykorzystano przede wszystkim materiały, które udało się pozyskać w ramach dwóch konkursów organizowanych przez Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej: „Otwórz szufladę” w 2014 roku i „1618-2018. Miejsca pamięci na Górnym Śląsku” w 2018 roku. Stworzenie konspektów zajęć oraz innych form nauczania o Wielkiej Wojnie ma zachęcić do podjęcia szkolnych lub regionalnych inicjatyw upamiętnienia tych wydarzeń oraz pokazać, jak przekazać wiedzę o trudnych tematach dla Śląska i Europy. Część warsztatowa została poprzedzona tematycznym wykładem dr. Bogusława Tracza z IPN ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki Górnego Śląska. W spotkaniu wzięło udział 8 nauczycieli. Każdy z uczestników otrzymał bezpłatny egzemplarz publikacji tematycznych.

Finansowanie oraz Partner: Instytut Goethego w Krakowie.

8. Warsztat dla nauczycieli i nauczycielek „Wspólna szkoła. Jak rozmawiać z młodzieżą o uchodźstwie?”

Realizacja: 29 listopad 2018 r., Opole

Rosnąca liczba migrantów i uchodźców z Bliskiego Wschodu jest jednym z największych wyzwań Europy na przyszłość. Istnieje potrzeba ponownego otwarcia Europy na nowe kultury, tradycje i religie w związku z rosnącą liczbą osób o poglądach nacjonalistycznych i ksenofobicznych.

Zwłaszcza wśród młodego pokolenia widać niewystarczającą wiedzę oraz brak otwartości i szacunku dla innych kultur. 29 listopada 2018 r., przy wsparciu Instytutu Goethego w Krakowie, zorganizowaliśmy warsztaty dla edukatorów i nauczycieli z województwa opolskiego pt. "Wspólna szkoła. Jak rozmawiać z młodzieżą o uchodźstwie?".

W spotkaniu wzięło udział 16 nauczycieli i nauczycielek, którzy byli zainteresowani tematami "różnorodność w szkole" i "antydyskryminacja". Warsztat poprowadziła Iwona Gałązka, trenerka antydyskryminacyjna. Podczas warsztatów nauczyciele nauczyli się radzić sobie z zjawiskiem uchodźstwa i różnorodności kulturowej podczas lekcji. Podczas warsztatu opracowane zostały również konspekty lekcji, które uczestnicy i uczestniczki warsztatu mogą wykorzystać podczas pracy z młodzieżą.

Finansowanie i Partner: Instytut Goethego w Krakowie.
Inne obszary w tym projekcie: #Społeczeństwo

9. Warsztaty „Od węgla do słońca. Globalne wyzwania, lokalne rozwiązania w wizji zielonego Górnego Śląska”

Realizacja: 26 listopada, Bytom; 28 listopada, Chorzów; 30 listopada Katowice, 3 grudnia, Tarnowskie Góry; 5 grudnia, Gliwice; 10 grudnia, Opole; 12 grudnia 2018 r., Wodzisław Śląski

Projekt miał charakter jednodniowych warsztatów dla uczniów i studentów. Podczas warsztatów uczestnicy z Górnego Śląska podjęli temat wydobycia węgla, transformacji ekologicznej, środowiskowej oraz społeczno-kulturalnej oraz kryzysu ekologicznego. W czasie warsztatów zastanowili się nad przyszłością swoich miast, ich zrównoważonym rozwojem, formach i możliwościach zachowania dziedzictwa postindustrialnego. Celem projektu było zapoznanie młodzieży z konkretnymi informacjami o przemianach w obszarze środowiska, ekologii, źródeł energii, klimatu, kulturalno-społecznym.

Projekt miał dać impuls do zastanowienia się nad własną przestrzenią i zaprojektowania zrównoważonych scenariuszy na przyszłość. Projekt podniósł wiedzę i świadomość młodzieży nt. roli zrównoważonego rozwoju miast, klimatu, środowiska, dziedzictwa poprzemysłowego Górnego Śląska. Warsztaty prowadziła dr Anna Gierlińska. Projekt odbył się w 7 szkołach na Górnym Śląsku z udziałem 196 osób.

Finansowanie i Partner: Fundacja im. Heinricha Bölla w Warszawie.
Inne obszary w tym projekcie: #Praca z młodzieżą

10. „Akademia Dialogu i Tolerancji“ - warsztaty dla uczniów w wieku 13-19 lat szkół na terenie województwa śląskiego i opolskiego

Realizacja: 16 października 2018 r., 5 listopada 2018 r., 23 listopada 2018 r., Wodzisław Śląski
19 października 2018 r., 14 listopada 2018 r., 27 listopada 2018 r., Niemodlin
23 października 2018 r., 7 listopada 2018 r., 20 listopada 2018 r., Dąbrowa Górnicza

W ramach projektu zorganizowano warsztaty w trzech szkołach, w każdej po trzy spotkania. Zajęcia przeprowadził doświadczony trener – p. Piotr Dominiak, udzielający się w Raciborskim Stowarzyszeniu Kulturalnym ASK, gdzie na co dzień pracuje z tematyką tolerancji wśród młodzieży. Na pierwszym spotkaniu uczniowie opracowywali pojęcia tolerancji, stereotypów oraz integracji, mając po każdym ćwiczeniu możliwość dyskusji i wyrażenia własnej opinii.

W kolejnej części warsztatów uczniowie spotkali się z gośćmi specjalnymi: Białorusinem Nikitą Petrov oraz Żydem Robertem Urbanowskim, z którymi to gotowali potrawę, charakterystyczną dla reprezentowanej przez nich kultury, jednocześnie mając okazję do porozmawiania z nim na temat tradycji, doświadczeń i tolerancji. Spotkanie to dało uczniom okazję do uzyskania odpowiedzi na trapiące ich pytania, jak i możliwość, aby sami wyrobili sobie opinię na temat "obcości". Natomiast ostatnie spotkanie stanowiło podsumowanie, na którym każdy uczestnik mógł wyrazić swoje odczucia po spotkaniu z gościem, jak również ocenić jak zmieniło się jego nastawienie w porównaniu do początku projektu. Młodzież była bardzo otwarta i chętnie zabierała głos w związku z problemem nietolerancji i dyskryminacji, popierając swoje wypowiedzi sytuacjami z ich otoczenia. Dyskusje w trakcie zajęć utwierdziły nas w przekonaniu, że problematyka ta jest obecna w życiu uczniów, a rozmowy i zajęcia na ten temat potrzebne i uzasadnione. We wszystkich warsztatach łącznie udział wzięło ok. 100 osób.

Finansowanie: Konsulat Generalny Republiki Federalnej Niemiec we Wrocławiu.
Inne obszary w tym projekcie: #Praca z młodzieżą

11. **„Śladami Europy“ gry miejskie dla uczniów w wieku 13-19 lat szkół na terenie województwa śląskiego i opolskiego”.**

Realizacja: 17 października 2018 r., Tarnowskie Góry; 24 października 2018 r., Bytom; 26 października 2018 r., Brzeg; 29 października 2018 r., Nysa

W ramach projektu zorganizowane zostały cztery gry miejskie. Przygotowane i poprowadzone zostały przez profesjonalną trenerkę z Silesia Eventis z Katowic – p. Dorotę Janas. Uczestnicy otrzymali archiwalną mapę miasta z zaznaczonymi miejscami, pomnikami oraz elementami europejskiego dziedzictwa kulturowego i za pomocą aplikacji stworzonej przez Silesia Eventis mogli poruszać się po mieście pobierając informacje i rozwiązując zadania. Do ważniejszych obiektów ujętych w grach należały kościół ewangelicki w Tarnowskich Górach, żydowski cmentarz w Bytomiu (na którym miało miejsce również krótkie oprowadzanie), stare koszary w Brzegu, czy też bazylika św. Jakuba i Agnieszki w Nysie. Na każdej stacji czekały na uczestników różne zagadki, zadania, problemy do rozwiązania, które miały im pomóc odkryć ślady europejskiej kultury we własnym mieście.
Na zakończenie młodzież zaprezentowała wyniki swoich poszukiwań, a na najlepsze i najszybsze grupy czekały nagrody w postaci wejściówek do escape-room’ów. W projekcie udział wzięło ok. 120 osób.

Finansowanie: Konsulat Generalny Republik Federalnej Niemiec we Wrocławiu.
Inne obszary w tym projekcie: # Praca z młodzieżą

12. **„Miasta demokratyczne“ – warsztaty dla uczniów w wieku 13-19 lat szkół na terenie województwa śląskiego i opolskiego.**

Realizacja: 13 listopada 2018 r., Gliwice; 15 listopada 2018 r., Głogówek; 22 listopada 2018 r., Cieszyn

Każde warsztaty podzielone były na trzy części i prowadzone przez trzy profesjonalne trenerki z „Imaginatio. Karolina Pisz“ z Opola. Zajęcia zaczynały się od wprowadzenia i wyjaśnienia niezbędnych do dalszych części pojęć, co następowało w formie zabawy, dzięki czemu uczestnicy brali czynny udział i łatwiej przyswoili sobie omówione treści. Najciekawsza dla uczniów była druga część projektu, w której to w mniejszych grupach mieli stworzyć własny projekt nowoczesnego europejskiego miasta, ćwicząc dialog obywatelski. Na każdych warsztatach powstały trzy koncepty nowych miast demokratycznych.

Część ta przyjęła formę gry symulacyjnej, w której uczestnicy wcielając się w przedstawicieli różnych grup, musieli walczyć o swoje prawa i racje, dając tym samym młodzieży możliwość do dyskusji i rozwiązywania sytuacji konfliktowych. Przy czym ważne było, aby każdy uczeń mógł zabrać głos i przedstawić grupie swoje pomysły odpowiednio je argumentując. Po zagorzałych dyskusjach i krótkiej przerwie kawowej nastąpił ostatni etap, w którym przedstawiono młodzieży jak w aktywny sposób mogą zmieniać swoje otoczenie.

Zmotywowani uczestnicy postanowili zaangażować się społecznie i podjąć kroki ku zmianom w najbliższej okolicy. W projekcie wzięło udział ok. 100 osób.

Finansowanie: Konsulat Generalny Republiki Federalnej Niemiec we Wrocławiu.
Inne obszary w tym projekcie: #Praca z młodzieżą

13. Warsztaty dla uczniów szkół średnich „Sąsiedzi – o jednej z najtrwalszych granic w Europie. Na wschodniej rubieży Górnego Śląska"

Realizacja: 11 maja 2018 r., Pruszków; 3 października 2018 r., Zabrze

Warsztaty dla uczniów zorganizowano na podstawie wystawy Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej „Sąsiedzi – o jednej z najtrwalszych granic w Europie. Na wschodniej rubieży Górnego Śląska". Część teoretyczną przedstawił Dawid Smolorz, autor wystawy, który opowiedział młodzieży o historii wschodniej granicy Górnego Śląska oraz życiu codziennym ludzi zamieszkujących tereny graniczne. Część warsztatową, opartą na pracy grupowej, przeprowadził dr Marka Białokur (Uniwersytet Opolski). Uczniowie otrzymali różne zadania oraz dyskutowali o znaczeniu granic kiedyś i dziś. Uczestnicy z zaangażowaniem wzięli udział w projekcie. W trakcie ewaluacji młodzież pozytywnie odniosła się do przebieg warsztatów, oceniając je jako interesujące i wartościowe. Liczba uczestników: 96.

Finansowanie: Instytutu Goethego w Krakowie.
Inne obszary w tym projekcie: #Historia

14. Niemieckie Kluby Malucha

Realizacja: styczeń - grudzień 2018, Toszek, Steblów

Niemieckie Kluby Malucha to projekt stanowiący dodatkowe wsparcie dla wszystkich rodziców pragnących wychowywać swoje dzieci dwujęzycznie oraz regularny kontakt z kulturą niemiecką. W dwóch miastach: Toszku (woj. śląskie) i Steblowie (woj. opolskie) zorganizowane zostały zajęcia językowo-kulturalne dla dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat) pod nazwą "Niemiecki Klub Malucha".
W każdym z dwóch miast uruchomiono 12-os. grupy. Zajęcia odbywały się w j. niemieckim dwa razy w miesiącu i każdorazowo trwały dwie godziny. Bazowały one na grach animacyjnych i edukacyjnych, nauce piosenek, wierszyków charakterystycznych dla zajęć z tą grupą wiekową.
Zawierały także elementy plastyczne, jak wycinanie, rysowanie, kolorowanie, tak aby zajęcia były jak najbardziej wszechstronne i wprowadzały odpowiednie słownictwo. Każdy klub otrzymał pakiet startowy materiałów edukacyjnych i dydaktycznych oraz wyposażenie niezbędne do rozpoczęcia działalności. W projekcie udział bezpośrednio wzięło 24 uczestników, a pośrednio również ich rodzice i dziadkowie.

Finansowanie: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Inne obszary w tym projekcie: #Praca z dziećmi

15. Niemiecki Klub Malucha edycja jesienna

lipiec – grudzień 2018, Bierawa, Brożec, Chróścice, Dobieszowice, Niezdrowice, Pławniowice

Bazując na ogromnym zainteresowaniu projektem, utworzyliśmy kolejne 6 klubów w Chróścicach, Brożcu, Bierawie, Dobieszowicach, Pławniowicach i Niezdrowicach. W każdej miejscowości uruchomiono 12-os. grupy. Również w tym projekcie dwa razy w miesiącu odbywały się zajęcia językowo-kulturalne dla dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat), bazujące na grach animacyjnych i edukacyjnych, nauce piosenek, wierszyków oraz elementach artystycznych. Kluby Malucha edycji jesiennej działały 4 miesiące, a zajęcia rozpoczęły się we wrześniu. Uczestnicy uczyli się przez zabawę. W projekcie udział wzięło bezpośrednio 72 uczestników, a pośrednio również ich rodzice i dziadkowie.

Finansowanie: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej.
Inne obszary w tym projekcie: #Praca z dziećmi

16. Bożonarodzeniowe warsztaty językowo-plastyczne „Der Nikolaus kommt!“

Realizacja: 7 i 13 grudnia 2018 r., Gliwice; 11 grudnia 2018 r., Opole

W grudniu przeprowadzone zostały 3 warsztaty pt. „Der Nikolaus kommt!“ skierowane dla uczniów szkół podstawowych. Warsztaty były niecodzienną lekcją języka niemieckiego i pozwoliły uczniom zapoznać się ze słownictwem dotyczącym zbliżających się Świąt Bożego Narodzenia.

Dzieci ćwiczyły przy użyciu obrazków, aby potem wspólnie śpiewać i tłumaczyć niemieckojęzyczne kolędy. Multimedia użyte na warsztatach dodatkowo wzmocniły aktywność uczestników. Następnie uczniowie przedstawiali poznane słówka i zwroty w postaci różnego rodzaju ozdób i kartek świątecznych oraz pomysłów prezentowych. Później ich nabyta wiedza została sprawdzona za pomocą prezentacji i quizu.

Na zakończenie uczniowie otrzymali drobne upominki świąteczne w postaci książeczek z niemieckojęzycznymi piosenkami. Aby otrzymać prezent każdy uczestnik musiał przedstawić się w języku niemieckim i podać ulubione słówko poznane na warsztatach. W warsztatach mikołajkowych udział wzięło w sumie 71 osób.

Finansowanie: Instytut Goethego w Krakowie.
Inne obszary w tym projekcie: #Praca z dziećmi

17. Przygotowanie tras wycieczkowych

Realizacja: grudzień 2018 r.

W grudniu 2018 r. ukazała się w wersji cyfrowej seria broszur pn. „Przewodnik odkrywcy regionu”, zawierających trasy wycieczkowe odnoszące się do dziedzictwa kulturowego mniejszości niemieckiej na terenie Górnego Śląska. To już kolejna taka propozycja DWPN-u skierowana do zainteresowanych tematyką kultury i historii regionu.

Materiały pomagają przy organizowaniu wycieczek kulturoznawczych oraz wyborze koncepcji tematycznej, zwłaszcza wśród członków mniejszości niemieckiej. Treść przewodników dostarcza wiele cennych informacji na temat wielokulturowości i historii Górnego Śląska; podane są konkretne przykłady dóbr, a także postaci mających wyraźny wpływ na krajobraz kulturowy. Przewodniki stanowią narzędzie służące podtrzymaniu i wzmacnianiu tożsamości kulturowej mniejszości niemieckiej oraz budowaniu identyfikacji z historią i kulturą własnego regionu.

Opracowaliśmy trzy trasy po Górnym Śląsku:

1. W Krainie Eichendorffa (Łubowice, Rudy Raciborskie, Racibórz, Nysa)
2. Biskupie trójmiasto
3. Nysa, Otmuchów, Paczków)
4. W Dolinie Pałaców i Ogrodów

Treść przewodników jest dwujęzyczna polsko-niemiecka. Materiał tekstowy został uzupełniony szczegółowymi mapami ze wskazanymi obiektami do zwiedzenia oraz wysokiej jakości zdjęciami. Materiały są dostępne do nieodpłatnego pobierania na naszej stronie internetowej www.haus.pl.

Finansowanie: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej.
Inne obszary w tym projekcie: #Historia

18. Szkolenie w ramach inauguracji projektu „Ożywianie domów spotkań 2018” /„Begegnungsstättenarbeit 2018”

Realizacja: 7-8 kwietnia 2018 r.

Od 7 do 8 kwietnia 2018 roku w hotelu „Modrzewiowy Dwór” w Gliwicach odbyło się szkolenie dla 34 koordynatorów oraz animatorów z kół DFK z całej Polski w ramach projektu „Ożywianie domów spotkań 2018”. Tym razem spotkali się opiekunowie projektów z województwa opolskiego, śląskiego oraz zachodnich i północnych regionów Polski. Celem szkolenia było zapoznanie koordynatorów projektu z lokalnych kół DFK z ideą oraz celami projektu na rok 2018. Miejsce odbywania się szkolenia nie było przypadkowe! Rok 2018 przebiegał w projekcie pod dewizą „Śladami polsko-niemieckiej granicy”.
W Sali seminaryjnej nastąpiło przywitanie przez panią Marię Neumann, Dyrektorkę Biura ZNSSK oraz panią Sybillę Dzumla, Główną Koordynatorkę Projektu. Następnie głos przekazano panu Dawidowi Smolorzowi, autorowi wystawy „Sąsiedzi – o jednej z najtrwalszych granic w Europie. Na wschodniej rubieży Górnego Śląska”, który to wygłosił referat na ten temat, a następnie zabrał uczestników i uczestniczki szkolenia na wyprawę śladami najstarszej granicy.

Po pełnym wrażeń zwiedzaniu przystąpiono do części szkoleniowej. Koordynatorzy projektu zrelacjonowali swoje doświadczenia w pracy z kołami DFK oraz dyskutowali o tym jak dotychczasowa praca związana z projektem wpłynęła na aktywność kół. Ta część szkolenia była szczególnie ważna. Dzięki materiałom z teczek koordynatorzy projektów mieli możliwość zapoznania się z działaniami DWPN. Drugiego dnia, pani Maria Neumann oraz pani Sybilla Dzumla omówiły regulamin projektu „Ożywianie domów spotkań 2018". Spotkanie to było szczególnie istotne dla uczestników, dlatego że mogli poznać wytyczne, które będą przestrzegać w trakcie całego roku realizacji projektu. Równie duże znaczenie miał kolejny omówiony punkt, mianowicie podstawy procedur związanych z rozliczeniem projektu. Poruszono również temat sprawnej organizacji projektu i współpracy z kołami DFK. Na zakończenie podsumowano końcową część szkolenia oraz udzielono odpowiedzi na pojawiające się pytania. Pomimo tego, że większość uczestników jest animatorami w ich kołach DFK i związani są z projektem od lat, to dzięki szkoleniom mogą z roku na rok gromadzić nowe doświadczenia związane z pracą w projekcie. Dzięki wymianie pomysłów, analizowaniu zrealizowanych już projektów oraz wyciąganiu wniosków na przyszłość mogą jeszcze efektywniej wesprzeć koła DFK przy pielęgnowaniu niemieckiego dziedzictwa kulturowego. Dyskusje pomiędzy uczestnikami i przedstawicielami ZNSSK są inspiracją przy tworzeniu nowych projektów, mających służyć mniejszości niemieckiej w całej Polsce.

Finansowanie: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Budownictwa i Ojczyzny Republiki Federalnej Niemiec.
Inne obszary w tym projekcie: #Społeczeństwo i polityka

Obszar tematyczny: Nauka

1. **XXIII Seminarium Śląskie „Europa po Wielkiej Wojnie“.**

Realizacja: 23-25 października 2018 r., Kamień Śląski,

Seminarium Śląskie jest jedyną w swoim rodzaju konferencją popularnonaukową na Górnym Śląsku. Już od ponad 20 lat podejmuje się współczesne i dla naszego regionu jakże istotne tematy. Przy czym nie dyskutuje się jedynie o historii Górnego Śląska, ale również o rozwoju jak i wyzwaniach na przyszłość oraz – co bardzo ważne – o Śląsku jako europejskim wielokulturowym regionie. Temat XXIII Seminarium Śląskiego brzmiał: „Europa po Wielkiej Wojnie“. Rok 1918 jest jedną z najważniejszych dat historycznych, nie tylko w kontekście zakończenia I wojny światowej – Wielkiej Wojny – ale również w kontekście różnorodnych zmian, które rozpoczęły się od tego roku. Rok ten dla wielu narodów oznacza nową epokę historyczną, szczególnie dla Polaków z powodu ponownego odzyskania niepodległości po 123 latach. Podczas XXIII Seminarium Śląskiego skoncentrowano się między innymi na socjalnych, społecznych i kulturowych skutkach Wielkiej Wojny oraz skutkach dla Europy, Niemiec, Polski i Śląska. Obok interesujących wystąpień oraz dyskusji uczestnikom zaoferowano również różnorodny program wieczorny. W pierwszym dniu odbyła się dyskusja z arcybiskupem Alfonsem Nossolem – biskupem diecezji w latach 1977-2009, dr Annemarie Franke – autorką książki „Wspólna droga, wspólny duch. Fundacja Krzyżowa dla Porozumienia Europejskiego 1989-1998“ oraz Bernardem Gaida – przewodniczącym Związku Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce.

W kolejnym dniu Seminarium Śląskiego odbyły się posiedzenia plenarne na temat: „ Austrii-Węgier, Czechosłowacji“, „Śląska“, „Polski i Niemczech“.

Kolejną propozycją programu wieczornego był pokaz filmu niemego pt.: „Mania. Historia pracownicy fabryki papierosów“ z muzyką na żywo w wykonaniu grupy „Czerwie“.

W ostatnim dniu Seminarium Śląskiego odbyło się posiedzenie plenarne pt.: „Pierwsza wojna światowa i zmiany kulturowe“.

Zarówno wystąpienia jak i program wieczorny cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem, przede wszystkim ze strony mieszkańców Górnego Śląska. W XXIII Semiarium Śląskim wzięło udział ponad 230 osób, byli to przedstawiciele Mniejszości Niemieckiej oraz większości polskiej, przedstawiciele niemieckich i polskich instytucji kulturalnych, politycy, przedstawiciele samorządów, naukowcy, reprezentanci mediów, dziennikarze oraz przedstawiciele kościoła.

Osobliwym dla tegorocznego Seminarium Śląskiego był również program dla młodzieży: warsztaty pt.: **„1918 – rok wielu znaczeń“** .

Finansowanie: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Budownictwa i Ojczyzny Republiki Federalnej Niemiec.
Partner: Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców w Polsce, Fundacja Konrada-Adenauera w Polsce, Polsko-Niemieckie Centrum Bibliotek, Mediów, Kultury i Badań Naukowych im. Josepha von Eichendorffa, Duszpasterstwo Mniejszości Narodowych i Etnicznych Diecezji Opolskiej, Biblioteka Śląska w Katowicach, Urzędu Marszałkowskie Województwa Opolskiego i Śląskiego.
Inne obszary w tym projekcie: #Społeczeństwo i polityka# Praca z młodzieżą# Historia

2. Centrum Badań Mniejszości Niemieckiej

Realizacja: całoroczne

Podjęte działania przeprowadzone zostały w biurach DWPN w Gliwicach i Opolu, a także w wielu miejscowościach Śląska, Pomorza, Warmii i Mazur. W celu określenia obszarów prowadzonych badań i dalszego rozwoju koncepcji Centrum powołana została Rada Naukowa. Powstała ona w 2015 roku i liczy obecnie 21 członków reprezentujących różne dyscypliny naukowe – historię, socjologię, politologię, ekonomię, a także organizacje mniejszości niemieckiej. W 2018 roku posiedzenia Rady odbywały się dwukrotnie: 12 stycznia i 22 czerwca.

W 5 województwach – śląskim, opolskim, dolnośląskim, pomorskim i warmińsko-mazurskim – naukowcy współpracujący z Centrum przeprowadzili 20 wywiadów pogłębionych z przedstawicielami najstarszego pokolenia Niemców żyjących w Polsce. Stawiali im pytania dotyczące wydarzeń bezpośrednio powojennych, jak również dotyczących niedawnej przeszłości.

17 listopada w Kamieniu Śląskim odbyła się debata zatytułowana *Jak dokumentować historię mniejszości niemieckiej w Polsce?* Roli moderatora podjął się prof. dr hab. Piotr Madajczyk z Instytutu Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk, zaś o problemach związanych z dokumentowaniem historii mniejszości dyskutowali:
- dr Irena Kurasz, Uniwersytet Wrocławski,
- Weronika Wiese, współpracownik Centrum Badań Mniejszości Niemieckiej,
- dr Zbigniew Bereszyński, Instytut Śląski w Opolu,
- Gerard Wons, Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców na Śląsku Opolskim.

Od samego początku jednym z najważniejszych zadań Centrum jest przeprowadzanie wywiadów ze świadkami czasu. Rok 1990 i okres go poprzedzający był dla mniejszości niemieckiej szczególnie istotny, to wówczas powstała większość organizacji. Minęło niemal 30 lat. W latach 2015-17 55 wywiadów z osobami zaangażowanymi w tworzenie struktur mniejszości przeprowadzonych zostało w województwach opolskim (30), śląskim (18), dolnośląskim (5), lubuskim (1) i wielkopolskim (1). oraz po jednym w Zielonej Górze i Pile. W roku 2018 koordynator projektu przeprowadził kolejnych 20 rozmów: w śląskim (4), opolskim (9), kujawsko-pomorskim (3), pomorskim (2) i warmińsko-mazurskim (2).

Nowym pomysłem zainspirowanym przez Radę Naukową jest słownik biograficzny. W przygotowywanym leksykonie zaprezentowane zostaną sylwetki postaci, które odegrały lub odgrywają nadal ważną rolę w życiu mniejszości niemieckiej. W roku 2018 wybranych zostało 24 działaczy – parlamentarzystów, przewodniczących największych organizacji, inicjatorów powołania stowarzyszeń Niemców w Polsce. Na podstawie zebranych materiałów w roku kolejnym opracowane zostaną pierwsze biogramy.

Finansowanie: Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej.
Inne obszary w tym projekcie: #Historia

Obszar tematyczny: Społeczeństwo i polityka

1. **Debata „Miejsca pamięci: Śląsk w ramach cyklu *Rozmowy o Europie***

Realizacja: 23 października 2018 r., Kamień Śląski

Rozmowy o Europie były częścią XXIII Seminarium Śląskiego, którego tematem była Europa po Wielkiej Wojnie.

Tematem debaty, która odbyła się 23 października w Kamieniu Śląskim, był Śląsk jako jedno z miejsc pamięci, które stanowią nieodłączny element europejskiego dziedzictwa kulturowego. W debacie wzięli udział: prof. dr Arkadiusz Stempin, historyk, politolog, komentator życia politycznego, Wyższa Szkoła Europejska im. ks. Tischnera w Krakowie, dr Annemarie Franke, Kreisau/Krzyżowa, Leszek Jodliński, dyrektor Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu. Spotkanie moderował dr hab. Marek Białokur, historyk, Instytut Historii Uniwersytetu Opolskiego. Celem spotkania było podjęcie dyskusji na temat postrzegania Śląska z różnych perspektyw: mieszkańca, naukowca, badacza historii, etc.

Ponadto podjęto takie kwestie, jak m.in.:

- definicja „miejsca pamięci" w kontekście zestawienia pamięci (indywidualnej i zbiorowej) z historią;
- „Śląsk widziany przez pryzmat miejsc pamięci, czyli odwróconej linii czasu";
- „topografia symboli pamięci zbiorowej – casus Śląska";
- ponadczasowe i jednopokoleniowe miejsca pamięci na Śląsku.

W debacie wzięło udział 161 osób.

Finansowanie: Fundacja Konrada Adenauera w Polsce.
Inne obszary w tym projekcie: #Historia #Nauka

2. **Pokaz filmu „Szrajberka z Auschwitz" z dyskusją „Pokonując nienawiść: droga do przebaczenia w polsko-niemieckiej historii"**

Realizacja: 20 listopad, Gliwice

Pokaz filmu z dyskusją został zorganizowany 20 listopada w Muzeum w Gliwicach przez Fundację Konrada Adenauera w Polsce oraz DWPN. W pierwszej części odbył się pokaz filmu pt. „Szrajberka z Auschwitz" o historii Zofii Posmysz, byłej więźniarki obozu koncentracyjnego. Film pokazał, jak poradziła sobie po traumatycznych przejściach i jak wybaczyła sprawcom historii. Do dziś prowadzi warsztaty dla młodzieży w Oświęcimiu, w których opowiada o swojej drodze do przebaczenia.

Po pokazie filmu odbyła się dyskusja, moderowana przez Dariusza Walerjańskiego, historyka, muzealnika i społecznego opiekuna zabytków. Gośćmi byli: Leszek Szuster, dyrektor Międzynarodowego Domu Spotkań Młodzieży w Oświęcimiu, Grzegorz Gajewski, reżyser filmu i Michael Quaas, koordynator projektów w Fundacji Konrada Adenauera w Polsce. Grzegorz Gajewski opowiadał o powstaniu filmu i inspirującej współpracy z Zofią Posmysz. W nawiązaniu do tego Leszek Szuster relacjonował o ważnych warsztatach, w którym pani Zofia bierze udział w Domu Spotkań w Oświęcimiu. Poświęcone są uświadamianiu młodzieży przeszłości, przepracowaniu historii i nauczaniu wybaczenia. Michael Quaas stwierdził, że również z niemieckiego punktu widzenia to przepracowanie przeszłości i wybaczenie jest konieczne dla pojednania. Przeszłość musi być godnie upamiętniona, ale bez nienawiści. W wydarzeniu wzięło udział 30 osób.

Finansowanie: Fundacja im. Konrada Adenauera w Polsce.
Inne obszary w tym projekcie: #Kultura

3. Pokaz filmu „Budowniczy mostów“ z dyskusją „Dialog polsko-niemiecki. Wspomnienia. Prognozy. Nadzieje.”

Realizacja: 21 listopada, Opole

Pokaz filmu z dyskusją został zorganizowany 21 listopada w Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu.
Rozpoczęła się debata, której moderatorem był Marek Białokur z Instytutu Historii Uniwersytetu Opolskiego , zaś gośćmi: prof. dr hab. Dorota Simonides, posłanka na Sejm PRL VIII kadencji, senator RP 1990-2005, dr Agnieszka Łada, z Instytutu Spraw Publicznych, prof. dr hab. Stanisław Mocek, socjolog, politolog, rektor i profesor Collegium Civitas w Warszawie.

Dyskusja była bardzo żywa: prof. Simonides wspominała o Władysławie Bartoszewskim w kilku anegdotach. Był on otwartym człowiekiem, który pomimo pobytu w obozie koncentracyjnym nie pozwolił sobie ma nienawiść i uprzedzenia. Prof. Stanisław Mocek stwierdził, że populistyczne i nacjonalistyczne tendencje mają w ostatnim czasie duży wpływ na debatę o stosunkach politycznych i w społecznych. Szczególnie widać to w polsko-niemieckim dialogu, który jeśli nawet zaznał stabilizacji w ostatnich latach, ostatnio został osłabiony. Dr Agnieszka Łada

podkreśliła jednak, że postrzeganie się obydwóch krajów nawzajem nie uległo negatywnej zmianie, pomimo nie do końca przerobionej przeszłości. Potwierdza to barometr Polska-Niemcy, publikowany przez Instytut Spraw Publicznych. Wszyscy prelegenci byli zgodni, że polsko-niemiecki dialog potrzebuje takich osobowości jak Władysław Bartoszewski, aby móc prowadzić otwarte i szczere rozmowy na drodze do pojednania. W wydarzeniu wzięło udział 30 osób.

Finansowanie: Fundacja Konrada Adenauera w Polsce.
Inne obszary w tym projekcie: #Kultura

4. Spotkanie dyskusyjne pt.: „Osiedla grodzone – zamknięte społeczeństwo?"

Realizacja:16 listopada 2018 r., Opole

16 listopada 2018 r. odbyło się w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Opolu spotkanie dyskusyjne „Osiedla grodzone – zamknięte społeczeństwo? Gośćmi spotkania byli dr Andreas Billert, historyk sztuki i specjalista w dziedzinie rewitalizacji obszarów miejskich oraz Filip Springer, reporter i fotograf. Debata była moderowana przez Hannę Gill-Piątek, ekspertkę w dziedzinie rewitalizacji. Na spotkaniu podjęto temat osiedli grodzonych oraz ich wpływu na społeczeństwo.
Osiedla grodzone są jednym z ważniejszych symboli przemian społecznych, ekonomicznych i kulturowych, które dokonały się po transformacji ustrojowej w Polsce. Mury, płoty, monitoring oraz ochrona uważane są dzisiaj za standard na nowo powstałych osiedlach. Prywatyzacja mieszkalnictwa, rozwój rynku mieszkaniowego oraz różnice społeczno-ekonomiczne – te trzy czynniki doprowadziły do segregacji, wykluczenia społecznego, a także do gentryfikacji.

Celem projektu było podjęcie dyskusji na temat nierówności społecznych i wykluczenia społecznego w Polsce i w Niemczech, biorąc pod uwagę obecną sytuację na polskim i niemieckim rynku mieszkaniowym. W spotkaniu dyskusyjnym wzięło udział ponad 70 osób.

Finansowanie: Fundacja im. Friedricha Eberta w Polsce.

5. **„Akademia Samorządowca Mniejszości Niemieckiej”**

Realizacja: 19 maj 2018 r., Opole; 29-30 czerwca 2018 r., Turawa; 7-8 września 2018 r., Opole; 30 listopada – 1 grudnia 2018 r., Krapkowice

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej organizuje od 2016 roku „Akademię Samorządowca Mniejszości Niemieckiej”, która była kontynuowana także w roku 2018. Zadaniem Akademii jest budowa sieci kontaktów i utrzymanie pozytywnych relacji wszystkich członków działających na szczeblu samorządowym, w celu wymiany informacji i stworzeniu katalogu dobrych praktyk MN.

W ramach powyższego działania zostały zorganizowane cztery szkolenia dla samorządowców Mniejszości Niemieckiej, które poprowadzili Maurycy Seweryn (specjalista ds. wizerunku politycznego), dr Bartosz Maziarz (politolog), Rafał Bartek (Przewodniczący TSKN na Śląsku Opolskim), Waldemar Gielzok (Prezes Niemieckiego Towarzystwa Oświatowego), Ryszard Galla (*Poseł na Sejm RP*), Piotr Szyndzielorz (*prawnik*) i Waldemar Gaida (*Członek Zarządu Powiatu Strzeleckiego*). Tematy w jakich szkolili się uczestnicy spotkań: *Rola i zadania Mniejszości Niemieckiej w kształtowaniu polityku lokalnej.; Jak pozyskać nowych wyborców?;*

Komunikacja kandydata z wyborcami. Praktyczne szkolenie z autoprezentacji i wystąpień publicznych, Rola mediów w pracy samorządowca Mniejszości Niemieckiej.; Priorytety Mniejszości Niemieckiej w działalności samorządowej.; Jakie prawa i obowiązki posiadam jako samorządowiec?; Jak skutecznie działać w samorządzie?; Jak osiągać cele w pracy samorządowca?

W spotkaniu wzięło udział 76 osób.

Finansowanie: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Republiki Federalnej Niemiec.
Partner: Związek Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce, Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców na Śląsku Opolskim.
Inne obszary w tym projekcie: #Edukacja

6. **Seminarium: Co łączymy z Ojczyzną, a co z Narodem i Europą? Polacy i Niemcy w dialogu.**

Realizacja: 22-28 lipca 2018 r., Wrocław

W 12 spotkaniu seminaryjnym współorganizowanym z Akademią Frankenwarte wzięło udział 18 multiplikatorów z Niemiec i 19 z Polski. Punktem wyjścia seminarium były dwie rocznice wydarzeń historycznych, obchodzone w roku 2018: 100. rocznica odzyskania Niepodległości przez Polskę oraz 100 lat od powstania Republiki Weimarskiej. W nawiązaniu do rocznic, chcieliśmy pokazać znaczenie historycznych wydarzeń na obecną rzeczywistość, wykorzystując historyczną retrospekcję ze spojrzeniem na teraźniejszość. "Ojczyzna, Naród, Europa" to trzy pojęcia budujące tożsamość, w które podczas seminarium staraliśmy się zagłębić. Obok stosunków polsko-niemieckich podejmowane były takie tematy, jak aktualna sytuacja polityczna i ekonomiczna, wyzwania i szanse dla ekologii w całej Unii Europejskiej.

Tematem debaty była również spójność społeczeństwa na płaszczyźnie narodowej i europejskiej, jak również więź wewnątrz społeczeństwa, jak i między obywatelami/-kami Polski i Niemiec. W programie , jak co roku zaplanowano wyprawy naukowe, nie tylko po Wrocławiu, ale i do Opola, Kamienia Śląskiego oraz do Kotliny Jeleniogórskiej. Pod koniec seminarium, podobnie jak w ostatnich latach, ustalono ważne dla polsko-niemieckiego dialogu zagadnienia na następny rok. Następne spotkanie odbędzie się po raz kolejny w Würzburgu.

Finansowanie: Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej oraz Fundacja im. Friedricha Eberta w Polsce.
Inne obszary w tym projekcie: #Edukacja

7. Fotomarat[h]on „Równe prawa to podstawa”

Realizacja: 23 czerwca 2018 r., Opole; 28 września 2018 r., Opole

Z okazji 100. rocznicy wprowadzenia praw wyborczych dla kobiet w Niemczech i Polsce Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej wraz z partnerami zorganizował 23 czerwca 2018 r. Fotomarathon „Równe prawa to podstawa”. Projekt był skierowany przede wszystkim do młodzieży mniejszości niemieckiej oraz przedstawicieli/przedstawicielek większości polskiej, którzy interesują się historią.

Przed konkursem odbyły się warsztaty fotograficzne dla uczestników i uczestniczek Fotomarat[h]onu podczas których mogli oni dowiedzieć się m.in na jakie szczegóły zwracać uwagę przy fotografowaniu. Trenerzy i trenerka pokazali uczestnikom i uczestniczkom różne techniki i sztuczki, które mogli wykorzystać w czasie konkursu. W ciągu 5 godzin każda osoba biorąca udział w konkursie musiała wykonać określoną liczbę zdjęć na 4 zadane tematy („Herstory”, „W działaniu”, „Równość”, „Śladami kobiet”). 28 września 2018 r. obyło się w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Opolu uroczyste wręczenie nagród oraz wernisaż wystawy pokonkursowej.

W wydarzeniu wzięło udział ponad 100 osób.

Finansowanie: Konsulat Republiki Federalnej Niemiec w Opolu oraz Urząd Miasta Opola.
Partner: Fundacja 2.8, Mocny Kadr, Miejska Biblioteka Publiczna w Opolu
Inne obszary w tym projekcie: #Kultura

8. **Debata i wernisaż „Oblicza uchodźstwa”**

Realizacja: 7 czerwiec 2018 r., Katowice

W czerwcu została zorganizowana debata i wernisaż pod tytułem **„**Oblicza uchodźstwa”. Temat uchodźstwa jest w całej Europie nadal bardzo aktualny. Poprzez dialog z inicjatywami z Polski i Niemiec zaprezentowany został polityczny i administracyjny wymiar tego procesu. Naszymi gośćmi byli Anna Rostocka, szefowa IOM Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji w Polsce, Axel Halling, zastępca przewodniczącego Zarządu Deutscher Comicverein e.V., koordynator niemieckiej inicjatywy „Bürgerstiftungen stiften Patenschaften”, Natalia Gebert, koordynatorka inicjatywy „Dom Otwarty“ w Warszawie i Mamed Muskhanov, uchodźca żyjący i pracujący w Polsce, Fundacja Ocalenie. Zaproszeni zostali przedstawiciele organizacji, którzy opowiadają się za przyjęciem i integracją uchodźców. Celem projektu było uwrażliwienie społeczeństwa na ludzki wymiar uchodźctwa i zburzenie uprzedzeń wobec uchodźców. Drugim elementem wydarzenia był wernisaż. Poprzez wystawę komiksów „Alfabet przybycia” pokazane zostały osobiste doświadczenia uchodźców. Plakaty zostały udostępnione przez niemieckie Stowarzyszenie Komiksów i przetłumaczone przez Koło Naukowe Germanistów przy Instytucie Filologii Germańskiej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. W wydarzeniu wzięło udział 31 osób.

Finansowanie: Fundacja Friedricha Eberta w Polsce.
Inne obszary w tym projekcie: #Kultura

9. **XVII Szczyt Młodzieży Regionalnego Trójkąta Weimarskiego „Krytyka mediów i przemiana społeczeństwa: propaganda 1918 vs. fake news 2018 – podobieństwa i różnice? Kompetencje mediów, odpowiedzialni obywatele”**

Realizacja: 15-21 lipca 2018 r., Lille, Francja

Projekt jest wynikiem współpracy trzech regionów, tj. Hauts-de-France, województwo śląskie oraz Nadrenia Północna-Westfalia. Tym razem gospodarzem była Francja, a temat brzmiał „Krytyka mediów i przemiana społeczeństwa: propaganda 1918 vs. fake news 2018 – podobieństwa
i różnice? Kompetencje mediów, odpowiedzialni obywatele”**.**

Młodzież z trzech krajów wzięła udział w tematycznych spotkaniach dyskusyjnych z dziennikarzami, warsztatach integracyjnych, animacjach językowych, wycieczkach po regionie Hauts-de-France. W trilateralnych grupach przeanalizowano problem fałszywych wiadomości w mediach oraz wypracowano

m. in. pewne wnioski i zalecenia, które uczestnicy mogli w trakcie finałowej debaty zaprezentować przedstawicielom władz politycznych trzech regionów.

Finansowanie: Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.
Inne obszary w tym projekcie: #Praca z młodzieżą

10. Debata „Mój Dom – Europa“ w ramach obchodów 20-lecia Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej

Realizacja: 25 czerwca 2018, Gliwice

Debata „Mój dom-Europa“ zorganizowana została 25 czerwca 2018 roku w ramach programu jubileuszowego z okazji 20-lecia istnienia Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej, w jego siedzibie w Gliwicach.

Wydarzenie zostało otwarte przez Ryszarda Gallę, Posła na Sejm RP, Prezesa Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej, dr Ernsta Hillebranda, dyrektora biura Fundacji im. Friedricha Eberta w Polsce, dr Tobiasa Rüttershoffa, z Referat ds. Europy Środkowo-Wschodniej, Europejska i Międzynarodowa Współpraca Fundacji Konrada Adenauera w Berlinie, Wojciecha Saługę, Marszałka Województwa Śląskiego, Romana Kolka, Wicemarszałka Województwa Opolskiego. Podczas uroczystości Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej otrzymał Odznakę honorową za „Zasługi dla Województwa Opolskiego”.

Moderatorem debaty był Andrzej Godlewski**,** dziennikarz, wykładowca SWPS Warszawa, zaś gośćmi: prof. dr Dorota Simonides, doktor honoris causa Uniwersytetu Opolskiego, posłanka na Sejm PRL VIII kadencji, senator RP 1990-2005; dr Christoph Bergner, poseł do Bundestagu 2002-2017, Pełnomocnik rządu do spraw przesiedleńców i mniejszości narodowych 2006-2013; Marek Krząkała, poseł na Sejm RP, wiceprzewodniczący Polsko-Niemieckiej Grupy Parlamentarnej; dr Małgorzata Tkacz-Janik, współprzewodnicząca Zielonych w latach 2010-2011, radna Sejmiku Śląskiego IV kadencji, pełnomocniczka Kongresu Kobiet w województwie śląskim, przewodnicząca Rady Fundacji Przestrzenie Dialogu; Thorsten Klute, sekretarz stanu w Ministerstwie ds. Pracy, Integracji i Spraw Społecznych kraju związkowego Nadrenii Północnej-Westfalii w latach 2013 – 2017, honorowy pełnomocnik ds. Polonii i Polaków kraju związkowego Nadrenia Północnej-Westfalii.
Prof. dr Simonides, pomysłodawczyni powstania DWPN, naświetliła historię oraz motywy początków dialogu polsko-niemieckiego na Górnym Śląsku oraz założenia DWPN. W ten sposób podkreśliła ważność tej, łączącej regiony instytucji, kiedyś jak również dziś, kiedy to już w międzyczasie widzi go nie tylko jako polsko-niemiecki, ale wręcz europejski.
Z kolei Marek Krząkała podkreślił zaangażowanie DWPN przy współkreowaniu społecznej i europejskiej świadomości młodych ludzi.
Dr Tkacz-Janik również nawiązała do historycznych wydarzeń takich jak np. list biskupów z 1965 r., czy list Konrada Adenauera do Ślązaków z 1953 r., podkreślając, że dialog polsko-niemiecki trwa już ponad pół wieku, i jest to temat nadal aktualny. Thorsten Klute wyraził ogromne zadowolenie z partnerstwa Śląska i Nadrenii-Westfalii, podkreślając ważność organizacji pozarządowych, w tym DWPN, w trosce o zachowanie pozytywnych stosunków polsko-niemieckich.

Zarówno dr Bergner, jak i prof. dr Simonides funkcję ogniwa łączącego oba kraje przypisują Domowi Współpracy Polsko-Niemieckiej.

W debacie oraz towarzyszącemu mu przyjęciu wzięło udział ponad 100 osób, w tym przedstawiciele świata polityki, kultury, nauki z Polski i Niemiec, mniejszości niemieckiej w Polsce, organizacji i instytucji partnerskich, Przyjaciele i współpracownicy DWPN oraz odbiorcy naszych działań.

Finansowanie: Fundacja Konrada Adenauera w Polsce oraz Fundacja im. Friedricha Eberta w Polsce.
Inne obszary w tym projekcie: #Historia

11. Wydawanie dwujęzycznego (polsko-niemieckiego) dodatku do gazety regionalnej pt. „Heimat" w 2018 r.

W ramach działań na rzecz wzmocnienia polsko-niemieckiej dwujęzyczności, w nowej Trybunie Opolskie j- gazecie regionalnej, ukazującej się na terenie całego województwa opolskiego (czyli na terenie gdzie żyje największe skupisko Niemców w Polsce) - ukazywał się cotygodniowy dodatek *Heimat.* Dodatek ten poświęcony jest życiu i działalności Mniejszości Niemieckiej, która poprzez dodatek ma okazję pokazać rzeczywiste obszary swojej aktywności oraz promować język niemiecki. Stąd *Heimat* stanowi cenną lekturę nie tylko dla członków mniejszości niemieckiej ale również większości polskiej. *Heimat* dzięki nieprzerwanemu ukazywaniu się na rynku wydawniczym województwa opolskiego od 2010 roku, stał się pozytywną marką zarówno niemiecko-polskiej dwujęzyczności, jak i symbolem mniejszości niemieckiej. Jego wydawanie jest przyczynkiem do ciągłego wzmacniania pozytywnego wizerunku Niemców w Polsce i ukazywania praktycznych aspektów niemiecko-polskiego bilingwalizmu. Środowe wydanie Nowej Trybuny Opolskiej ukazywało się w nakładzie 13 525 egzemplarzy. W 2018 około 156 000 osób z województwa opolskiego było odbiorcami gazety (średnia kwartalna). Natomiast zakładkę Heimat na stronie nto.pl odwiedzało w miesiącu średnio 9968 osób.

Finansowanie: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Republiki Federalnej Niemiec.

12. Konferencja „Różni. Równi?" zorganizowana w ramach projektu „Kobiety w dialogu"

Realizacja: 1 grudnia, Opole

W grudniu współorganizowaliśmy warsztaty „Różni. Równi?", które odbyły się w ramach projektu „Kobiety w dialogu", który w partnerstwie z nami realizuje fundacja „Laboratorium zmiany". Tematem spotkania była kwestia równouprawnienia kobiet i mężczyzn we współczesnym świecie, na różnych płaszczyznach. Warsztaty przeprowadzone zostały metodą „open space", co skutkowało powstaniem kilku grup roboczych, które obecnie kontynuują prace nad autorskimi projektami. Grudniową konferencję poprzedziło spotkanie w siedzibie DWPN w Opolu, na którym obecni byli przedstawiciele wielu organizacji społecznych z naszego regionu. Sformułowano wtedy temat konferencji oraz listę kwestii, które powinny zostać podjęte w jej trakcie.

Finasowanie: Fundacja Laboratorium Zmiany w Opolu.

13. „Programy Stażowe dla studentów Instytutu Politologii UO”

Realizacja: kwiecień-czerwiec 2018 r.

W okresie od kwietnia do lipca bieżącego roku braliśmy udział w programie, którego przedmiotem było zorganizowanie stażu dla studentów Uniwersytetu Opolskiego. Miał on na celu podniesienie praktycznych kompetencji stażysty i nabycie przez niego doświadczenia zawodowego, odpowiadającego potrzebom gospodarki, społeczeństwa i rynku pracy. W ramach projektu staż odbyły u nas studentki z Instytutu Politologii Uniwersytetu Opolskiego, które miały możliwość aktywnie uczestniczyć w organizacji naszych projektów.

Finansowanie: Unia Europejska w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Obszar tematyczny: Kultura

1. Niemieckojęzyczna kafejka „HAUS-Café“ w Gliwicach

Realizacja: całoroczne

W tym roku trwała kontynuacja niemieckojęzycznej kafejki. Spotkania odbywały się co miesiąc w pomieszczeniach GCOP w Gliwicach. Podczas spotkań ukształtowała się stała grupa międzypokoleniowa, w tym nauczycielki, uczniowie i seniorzy.
Każde spotkanie miało inny temat przewodni. Koncepcją kafejki było nie tylko ćwiczenie języka niemieckiego, ale i wymiana informacji na temat Niemiec. Spotkania miały luźny przebieg. Kafejka nie koncentruje się wyłącznie na aspekcie edukacyjnym przez animacje językowe, zależy nam także, aby wzmocnić wymianę międzypokoleniową i dialog między młodymi i seniorami. Umożliwiamy ćwiczenia z języka w codziennych i towarzyskich sytuacjach, jak i rozmowy o aktualnych tematach pod okiem trenerki, która prowadzi spotkania. W spotkaniach wzięło udział każdorazowo ponad 20 osób.

Finansowanie: Instytut Goethego w Krakowie.
Partner: Gliwickie Centrum Organizacji Porarządowych
Inne obszary w tym projekcie: #Społeczeństwo

2. Warsztaty kreatywnego pisania „Odkryj Oppeln!“

Realizacja: 4 i 5 października 2018 r., Opole

Podstawą dwudniowych warsztatów były archiwalia niemieckiego miasta Opola. Archiwalia w postaci mapy miasta Oppeln, zdjęć, książki adresowej i kartek pocztowych miały służyć do inspiracji w pisaniu krótkich, fikcyjnych opowiadań o dawnych czasach podczas warsztatów. Pod okiem dr hab. Daniela Pietrka, germanisty i eksperta w dziedzinie śląskiej literatury, młodzież najpierw została wprowadzona w teorię i narzędzia kreatywnego pisania, zanim zintegrowała fragmenty archiwaliów. Trener nawiązał w czasie zajęć do literatury, w której udało się zintegrować historyczne materiały o Śląsku i wątki o przedwojennych czasach w fikcyjną powieść. Historyczny spacer po Opolu z Wojciechem Witoniem, ekspertem historii miasta, był kolejną inspiracją do pisania tekstów. Podczas spaceru uczestnicy warsztatów poznali ważne postacie, jak Max Glauer i Emin Pasza. Uczniowie zajęli się przedwojenną kulturą, po której zostały ślady w dzisiejszym Opolu. 27 uczniów wzięło udział w warsztatach.

Finansowanie: Instytut Stosunków Kulturalnych z Zagranicą.
Partner: Miejska Biblioteka Publiczna w Opolu
Inne obszary w tym projekcie: #Edukacja

3. Warsztaty kreatywnego pisania „Odkryj Gleiwitz!“

Realizacja: 17 i 18 maja 2018 r., Gliwice

Podstawą dwudniowych warsztatów były archiwalia niemieckiego miasta Gleiwitz, takie jak mapa miasta, zdjęcia, książka adresowa i kartki pocztowe. Uczniowie mogli w grupach stworzyć krótkie, fikcyjne opowiadanie o dawnych czasach za pomocą tych archiwaliów. Pod okiem dr hab. Daniela Pietrka, germanisty i eksperta w dziedzinie śląskiej literatury, młodzież została wprowadzona w teorię i narzędzia kreatywnego pisania. Trener nawiązał w czasie zajęć do sławnej literatury Horsta Bienka i Szczepana Twardocha, którym udało się zintegrować historyczne materiały o Górnym Śląsku i wątki o przedwojennych czasach w fikcyjną powieść. Historyczny spacer po Gliwicach z Dawidem Smolorzem, ekspertem historii miasta, dopełnił obraz przedwojennego miasta, które było tematem przewodnim tworzonych prac. Podczas spaceru uczestnicy warsztatów poznali ważne postacie, jak wynalazca kremu Nivea Oskar Troplowitz i architekt Karl Schabik. Uczniowie zajęli się przedwojenną kulturą, po której zostały ślady w dzisiejszych Gliwicach. Stworzyło to dialog między przeszłością a teraźniejszością umożliwiając odkrywanie na nowo własnego miasta i wpływ różnych kultur, zapoznanie się z historią lokalną i regionalną. Wszystkie opowiadania zostały opublikowane na stronie www.odkryjgleiwitz.wordpress.com. 25 uczniów wzięło udział we warsztatach.

Finansowanie: Instytut Stosunków Kulturalnych z Zagranicą.
Partner: Miejska Biblioteka Publiczna w Gliwicach
Inne obszary w tym projekcie: #Edukacja

4. Festiwal niemieckich horrorów z muzyką na żywo

Realizacja: 22 i 23 czerwca 2018 r., Zabrze; 29 i 30 czerwca 2018 r., Moszna

W czerwcu został zorganizowany festiwal niemieckich horrorów z muzyką na żywo. Dwa horrory (Nosferatu i Gabinet doktora Caligari) niemieckich reżyserów (Friedrich Wilhelm Murnau i Robert Wiene) zostały wyświetlone przy akompaniamencie muzyki improwizowanej. Artyści grający na żywo wykorzystali szerokie spektrum możliwości począwszy od brzmień klasycznych: instrumentów analogowych takich jak cytry, misy tybetańskie, melodyka oraz śpiew alikwotowy, przez dźwięki nagrane w terenie aż po współczesną elektronikę. Wystąpił ansambl w składzie: Łukasz Dziedzic- elektronika, Mariusz Knysak- nagrania terenowe, Marcin Polak- brzmienia analogowe. Niemieckie horrory i ich niepowtarzalny klimat odżyły dzięki niesamowitym lokalizacjom w Kopalni Guido i w Zamku Moszna. W wydarzeniu wzięło udział ok. 120 osób.

Finansowanie: Konsulat Republiki Federalnej Niemiec w Opolu.
Partner: Kopalnia Guido, Zamek Moszna
Inne obszary w tym projekcie: #Społeczeństwo i polityka

5. Konkurs na kartki pocztowe o niemieckich idiomach

Realizacja: luty-maj 2018 r.

Ideą konkursu było kreatywne przedstawienie często skomplikowanych lub nie do końca zrozumiałych wyrażeń w języku niemieckim i druk kartek pocztowych z pracami laureatów. Konkurs skierowany był dla uczniów z całej Polski w dwóch kategoriach (szkoły podstawowe i ponadpodstawowe). Uczestnicy mogli w grupach lub indywidualnie wybrać jeden niemiecki idiom i przestawić go w kreatywny sposób. Dotarło do nas 850 prac konkursowych z całej Polski. Prace konkursowe zostały wykonane z fantazją i różnymi technikami. Wygrało sześć idiomów: „Ein Haar in der Suppe finden", „Auf den Schlips treten", „Ein Gutes Blatt auf der Hand haben", „Reden wie ein Wasserfall", „Es ist mir Wurst", „Jemanden geht ein Licht auf", które zostały wydrukowane jako kartki pocztowe.

Finansowanie: Instytut Goethego w Krakowie, Instytut Stosunków Kulturalnych z Zagranicą.

6. Projekcja filmu: „Kuźnia Noblistów"

Realizacja: całoroczne

W ramach projektu powstały konspekty lekcji oraz produkcja filmowa. Konspekty zostały przygotowane do i na podstawie serii filmów krótkometrażowych „Pewnego razu na Zachodzie" (2017) oraz filmu „Pod Presją" (2015). Materiały dydaktyczne mają być alternatywną metodą nauczania lekcji j. niemieckiego i historii, można je pobrać w formie PDF z naszej strony internetowej. Film wzorowany na publikacji autorstwa prof. Piotra Greinera traktuje o jedenastu Noblistach i Noblistce ze Śląska i jest podzielony na cztery tematyczne części: medycyna, fizyka, chemia oraz literatura wraz ekonomią. Formuła produkcji odbiega jednak od standardów filmu dokumentalnego, gdyż bohaterowie przedstawieni są w dość luźnej konwencji, docierając do mniej znanych historii ich życiorysów.

Produkcja filmowa oraz konspekty lekcji zostały zaprezentowane szerokiej publiczności opolskiej i katowickiej na dwóch spotkaniach promocyjnych. Kanał telewizyjny TVP Historia wyemitował serię na swojej antenie, a materiał dostępny jest na płytach CD oraz na kanale YouTube.

Finansowanie: Konsulat Generalny Republiki Federalnej Niemiec oraz Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej.
Inne obszary w tym projekcie: #Historia #Społeczeństwo i polityka

7. Slammin‘ stereotypes – mówimy NIE stereotypom

Realizacja: 20-24 września 2018 r., Opole

Projekt został zorganizowany po raz trzeci przez i dzięki członkom Związku Młodzieży Mniejszości Niemieckiej w Polsce (Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej i Związek Młodzieży Mniejszości Niemieckiej), ale i również dzięki pogłębionej współpracy z partnerami z Niemiec (landtag kraju związkowego w Nadrenii-Palatynacie) oraz Ukrainy (Podkarpacki Uniwersytet Narodowy im. Wasyla Stefanyka) projekt otrzymał wyraźną pieczęć międzynarodowej inicjatywy MN w Polsce. Poza tym, wydarzenie było symbolem tego, że dwie poprzednie edycje projektu odniosły sukces, a młodzież MN w Polsce jest nadal otwarta na nowe propozycje.

W wydarzeniu wzięło udział 15 osób. Uczestnicy pochodzili z MN w Polsce, MN na Ukrainie i z Niemiec. Do tego należeli również opiekunowie i pośrednicy językowi. Projekt ten miał być sygnałem skierowanym do najstarszej generacji, ażeby pokazać, że młodzież MN – w sposób innowacyjny - potrafi i chce rozmawiać o ich problemach, zainteresowaniach - i to bez jakichkolwiek barier.
Omawianie tego tematu miało na celu wyrażenie, sprawdzenie i ewentualnie przemyślenie swoich perspektyw. Dzięki następującemu Open-Air-Poetry-Slam-Evening miały zostać pomnożone pomysły uczestników/iczek w międzynarodowym gronie. W ten sposób młodzież miała zostać również pobudzona do myślenia i sprawdzenia posiadania ewentualnych własnych uprzedzeń. Jako baza merytoryczna programu służyło nie tylko własne doświadczenie na dany temat (tzn. Stereotypy, uprzedzenia, wykluczenia, dyskryminacja itp.), ale do dyskusji włączone zostały również osoby, które doznały tego „na własnej skórze“ . W ten sposób projekt otrzymał prawdziwą i autentyczną wartość nauczania. Projekt miał ponadto podnieść aktywność i atrakcyjność pracy młodzieży w MN w Polsce, poprzez fakt, iż Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej wraz ze Związkiem Młodzieży Mniejszości Niemieckiej w Polsce chce i również potrafi aktywnie reagować na życzenia młodej generacji. Uroczysta, publiczna prezentacja tekstów slamerskich odbyła się w 23 września 2018 r. w klubokawiarni LABA na wyspie Bolko. Wyniki wydarzenia końcowego przerosły oczekiwania organizatorów. Z wysokiego poziomu drugiej edycji projektu, powstały w trzeciej edycji genialne, bogate w treści slamy.

Finansowanie: Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży oraz Związek Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce.
Inne obszary w tym projekcie: #Praca z młodzieżą

8. Spotkania z cyklu „Górny Śląsk – świat najmniejszy"

Realizacja : 21 maja 2018 r., „Z Leo Woerlem po Górnym Śląsku"; 15 października 2018 r., „Farorzy trzech"

Podczas spotkania w maju wspólnie z dr Sebastianem Rosenbaumem i dr Grzegorzem Bębnikiem wybraliśmy się w podróż po Górnym Śląsku z *Ilustrowanym przewodnikiem po górnośląskim okręgu przemysłowym Leo Woerla* z 1904 roku. Akcja przewodnika rozgrywa się w miejscach - wydawałoby się - nierzadko dobrze znanych i bliskich, mijanych co dnia, a jednak oglądanych z innej perspektywy i osadzonych w odmiennej rzeczywistości - na styku kilku światów, kultur i czasów. Przemierzając górnośląskie miasta wyposażeni w stuletnie mapy, wystawieni na działanie reklam z początków poprzedniego stulecia, poszukując hoteli i restauracji sprzed ponad stu lat, doświadczyliśmy dzisiaj równie dużo emocji i wrażeń jak te, które obiecywał wydawca odwiedzającym górnośląski okręg przemysłowy w początkach XX wieku. Spotkaniu towarzyszyła muzyka z epoki w wykonaniu "Maes-Trio", całość była prowadzona przez dr Krzysztofa Karwata.

Jesienne spotkanie było poświęcone najwybitniejszym humanistom wśród górnośląskich duchownych. Dwaj z nich - Augustin Weltzel, proboszcz z Tworkowa i Johannes Chrząszcz, proboszcz z Pyskowic - byli pionierami na polu historiografii regionalnej, pozostawiając po sobie obfitą twórczość naukową i popularyzatorską, wydając wiele monografii najstarszych miast i parafii górnośląskich. Niedawno ukazało się tłumaczenie i opracowanie „Wyboru pism. Meminisse iuvat" ks. Chrząszcza. Opowiemy także o bytomskim proboszczu Norbercie Bonczyku, znakomitym pisarzu i poecie XIX-wiecznym, autorze słynnego „Starego Kościoła Miechowskiego".
Gośćmi Krzysztofa Karwata byli historycy i znawcy twórczości Weltzla, Chrząszcza i Bonczyka - dr Bernard Linek z Instytutu Śląskiego w Opolu, dr Sebastian Rosenbaum z Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach oraz Krzysztof Piotrowski. W spotkaniach łącznie wzięło udział ok. 200 osób.

Finansowanie: Konsulatu Republiki Federalnej Niemiec w Opolu.
Partner: Teatr Rozrywki w Chorzowie.
Inne obszary w tym projekcie: #Historia

9. V Szlachecki weekend w Nakle Śląskim

Realizacja: 21-23 września 2018 r., Nakło Śląskie

Już po raz piąty wspólnie z Centrum Kultury Śląskiej w Nakle Śląskim oraz licznymi partnerami byliśmy organizatorami wyjątkowego spotkania z historią. Nad programem czuwał dr Arkadiusz Kuzio-Podrucki, nieoceniony badacz śląskich rodów szlacheckich.
W tym roku projekt obejmował prezentację monografii rodu von Hochberg „Hoberg, Hohberg, Hochberg. Trzy nazwiska, jeden ród" połączone ze spotkaniem z hrabią Janem

Henrykiem XXII von Hochberg zu Fürstenstein i moderowane przez dr Krzysztofa Karwata, otwarcie wystawy „W salonie hrabiny Laury. Historyczne stroje balowe i wizytowe”, spektakl teatralno-muzyczny Opery Śląskiej „Czekając na Chopina” oraz tradycyjnie już rajd rowerowy „Śladami górnośląskiej szlachty… i nie tylko!”. W projekcie wzięło udział ok. 400 osób.

Finansowanie: Konsulat Republiki Federalnej Niemiec w Opolu.
Inne obszary w tym projekcie: #Historia

10. Ilustrowany leksykon polskich śladów w Niemczech – spotkanie autorskie z dr Andrzejem Kałużą

Realizacja: 18 maja 2018 r., Opole

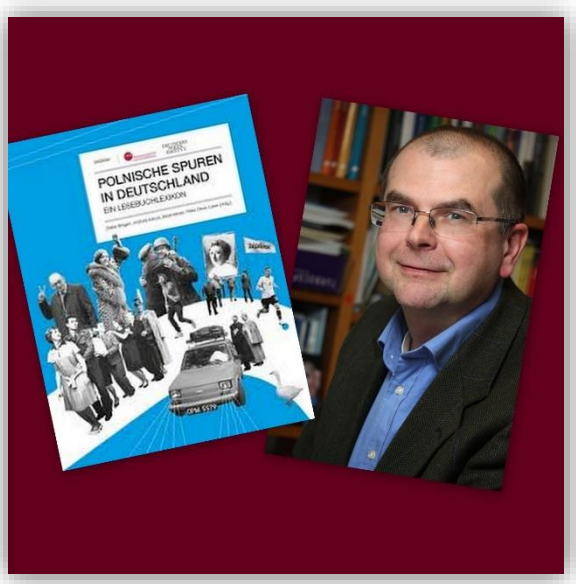

Spotkanie autorskie z dr Andrzejem Kałużą z Niemieckiego Instytutu Spraw Polskich w Darmstadt odbyło się 18 maja w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Opolu. Dr Andrzej Kałuża jest jednym z autorów ilustrowanego leksykonu o polskich śladach w Niemczech pt. „Polnische Spuren in Deutschland. Ein Lesebuchlexikon”, któremu poświęcone było spotkanie. Książka została napisana w taki sposób, aby każdy mógł znaleźć w niej coś interesującego. Z jednej strony podjęto w niej poważny temat migracji zarobkowej Polaków do Niemiec, z drugiej natomiast, wskazuje się na szereg polskich śladów m.in. w niemieckiej kulturze masowej. Bogato ilustrowany leksykon został wydawany przez Niemiecki Instytut Spraw Polskich w Darmstadt oraz Niemiecką Centralę Kształcenia Politycznego.

Publikacje

1. **Książka pod tytułem: „Śląskie niebo Jürgena Gretschela“.**

Realizacja: 2017 – 2018

Wydawnictwo EDYTOR, Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej wraz z Niemieckim Towarzystwem Kulturalno-Społecznym w Legnicy wydali wspólnie książkę pt. „Śląskie niebo Jürgena Gretschela”. Publikacja napisana przez dr Magdalenę Maruck jest opowieścią o losach rodziny Gretschel, ale przede wszystkim o walce Jürgena Gretschela o poszanowanie historii Ziemi Dolnego Śląska przez nowych mieszkańców tej Ziemi.

Zawiera opis historii jego rodziny i jego osobistego zaangażowania w przywracanie pamięci dziedzictwa historycznego ziemi dolnośląskiej. Ponadto jest w niej opis obrzędów Dolnego Śląska i krótka, ilustrowana fotografiami część kucharska poświęcona tradycyjnym potrawom. Czytelnik znajdzie w niej również kalendarium historii Śląska – Małej Ojczyzny Jürgena Gretschela. Publikacja jest dwujęzyczna (polsko-niemiecka).

Finansowanie: Konsulat Republiki Federalnej Niemiec w Opolu oraz Niemieckie Towarzystwo Kulturalno-Społeczne.
Partnerzy: Towarzystwo Kulturalno-Społeczne w Legnicy, Wydawnictwo EDYTOR

2. **Wydanie publikacji „Wpływ ludności autochtonicznej pochodzenia niemieckiego oraz organizacji mniejszości niemieckiej na regionalny rozwój gospodarczo-społeczny ze szczególnym uwzględnieniem woj. opolskiego – badania prof. Romualda Jończego”**

Realizacja: całoroczne

W 2014 roku wydaliśmy w/w publikację w języku polskim. W ramach projektu wydana została niemieckojęzyczna praca naukowa w ilości 500 egzemplarzy. Empiryczna praca badawcza zawiera analizę przedstawiającą wpływ, rolę społeczności Niemców, organizacji Mniejszości Niemieckiej w kształtowaniu regionalnego rozwoju opolskiej części Górnego Śląska. Autorem publikacji jest prof. Romuald Jończy, profesor ekonomii, ekspert w obszarze gospodarczego rozwoju, międzynarodowej polityki gospodarczej, rynku pracy, marketingu. Celem projektu jest zaprezentowanie rozwoju regionu oraz zainspirowanie niemieckojęzycznych czytelników do zagłębienia rozmyślań nad znaczeniem Mniejszości Niemieckiej dla regionu. regionie do i prezentować jej wpływ na wynalezienie Śląska.

Finansowanie: Saksońskie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych oraz Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu.

3. **Wydanie publikacji „Sąsiedzi – o jednej z najtrwalszych granic w Europie. Na wschodniej rubieży Górnego Śląska“**

Realizacja: lipiec – grudzień 2018 r.

Wydanie publikacji było ostatnią częścią dużego projektu, który miał na celu obszerną dokumentację śladów przeszłości wzdłuż historycznej wschodniej granicy Górnego Śląska. W 2015 roku zostały zebrane relacje świadków historii – najstarszych mieszkańców dawnego obszaru granicznego. W 2016 roku podjęto kwerendy i badania historyczne, na podstawie których powstało 17 dwujęzycznych (polsko-niemieckich) tekstów dotykających obszarów tematycznych. Została wykonana także dokumentacja fotograficzna. Na tej bazie w 2017 roku została przygotowana wystawa o historycznej granicy Górnego Śląska, a w 2018 roku wydana publikacja.

Finansowanie: Konsulat RFN w Opolu, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego.

4. **Dodruk publikacji „Górny Śląsk i Wielka Wojna – Fotografie Antona Kubika”**

Realizacja: listopad – grudzień 2018 r.

Książka pt.: „Górny Śląsk i Wielka Wojna. Fotografie Antona Kubika**”** pod redakcją Moniki i Sebastiana Rosenbaum**,** to zbiór unikatowych fotografii Antona Kubika, które powstały w większości ponad 100 lat temu, w przededniu, w trakcie i tuż po zakończeniu pierwszej wojny światowej. Odnalezione na strychu jednego z pod tarnogórskich domów unikatowe klisze szklane z okresu Wielkiej Wojny zawierają obraz frontu wschodniego widziany oczyma górnośląskiego żołnierza.
Ale zdjęcia Antona Kubika mają szerszą, nie tylko wojenną tematykę: łączą odległe pola bitew z mikrospołecznością jednej z wiosek Górnego Śląska w dobie schyłku Cesarstwa Hohenzollernów. Przynoszą wyjątkowy i spójny przekaz fotograficzny. Przypominają, że wojna to nie tylko żołnierze na froncie, ale także „Heimatfront” – rodziny, oczekujące, czasem na próżno, na powrót bliskich z wojny. Prezentowany tom nie ogranicza się tylko do zdjęć: dużą rolę odgrywają również teksty, które komentują bogaty wybór ilustracji, omawiając początki fotografowania jako amatorskiej pasji, rolę fotografii w czasie Wielkiej Wojny, jak również codzienność służby wojskowej na froncie wschodnim i życie codzienne oraz obyczaje na Górnym Śląsku w tamtym czasie.

Finansowanie: Konsulat Republiki Federalnej Niemiec w Opolu.

5. **Opracowanie publikacji „Historia zapisana na dolnośląskich cmentarzach”**

Realizacja: Listopad - grudzień 2018

Projekt jest kontynuacją wydanej w zeszłym roku publikacji „Historia zapisana na górnośląskich cmentarzach” i ma na celu obszerną dokumentacją i prezentację dolnośląskich cmentarzy, które skrywają liczne ślady zapomnianego i nieznanego niemieckiego dziedzictwa i historii.
W tym roku został zrealizowany pierwszy etap prac nad publikacją. Obejmował kwerendy, opracowanie pierwszej części tekstów oraz dokumentację fotograficzną.

W 2019 roku powstanie kolejnych 25 tekstów oraz dokumentacja fotograficzna pozostałych obiektów.
Finansowanie: Konsulat RFN w Opolu oraz Stowarzyszenie na rzecz opieki nad śląską sztuką i kulturą w Görlitz.

6. Publikacja „Śląskie światy. Fotografie Paula Rothera"

Realizacja: wrzesień – grudzień 2018 r.

Celem projektu było wydanie dwujęzycznej publikacji ze zdjęciami Paula Rothera. Był on człowiekiem o różnorodnych zainteresowaniach. Pasjonował się historią, astronomią, geologią, uprawiał turystykę pieszą. W sposób skrupulatny, latami, rejestrował, studiował i dokumentował otaczającą go rzeczywistość. Wykorzystywał w tym celu jako narzędzie aparat fotograficzny. Zachowany zbiór fotografii, znajdujący się obecnie w prywatnych zbiorach, liczy około 400 zdjęć. Ukazują one piękno śląskich krajobrazów i architektury oraz postaci, z intuicyjnym wręcz wyczuciem kompozycji i zmysłem artystycznym. Odznaczają się one niezwykłą estetyką światła, zatrzymaną w odcieniach czerni i bieli. Powstałe zdjęcia są świadectwem pasji fotograficznej Paula Rothera – pasji poznawania ludzi i otaczającej ich rzeczywistości. Spośród bogatego zbioru fotografii do celów publikacji wybrano 100 fotografii i opatrzono komentarzem.

Finansowanie: Konsulat RFN w Opolu i Muzeum Górnośląskie w Bytomiu.
Partner: Górnośląskie Muzeum w Bytomiu.

Ukazały się również:

1. „Kobiety o kobietach" *patrz Archiwum Historii Mówionej kategoria Historia*.
2. Magazyn „KEKS na przerwę" *patrz Bilingua kategoria Edukacja.*
3. „Einfach mit Deutsch! Konspekty animacji językowych dla rodziców" *patrz Bilingua kategoria Edukacja.*
4. „Kalendarz 2019 z przepisami" *patrz Bilingua kategoria Edukacja.*
5. „Łatwiej z niemieckim! Wiersze i piosenki. Materiały pomocnicze w nauce języka niemieckiego." *patrz Bilingua kategoria Edukacja.*
6. „Historia i kultura mniejszości narodowej", zeszyty edukacyjne cz. 5 i 6 *patrz Bilingua kategoria Edukacja.*
7. Komiks „Śląski Kopciuszek" *patrz Bilingua kategoria Edukacja.*
8. Komiks „ Przygody Pauli, Caroli i Alexa" *patrz Bilingua kategoria Edukacja*

Wystawy

Poniższe wystawy udostępniane są nieodpłatnie wszystkim zainteresowanym instytucjom kultury i placówkom edukacyjnym. W roku 2018 nasze wystawy wypożyczane były **9** razy; **3** wystawy pokazane zostały po raz pierwszy. Liczbę odbiorców naszych wystaw w roku 2018 szacujemy na ok. **70 000.**

1. Na Granicy. Rzecz o czasach, ludziach i miejscach
2. Eduart Pant – zwycięzca po latach. Opowieść o polityku i człowieku polsko-niemieckiego pogranicza
3. Słowa moje spadochrony. Horst Bienek 1930-1990
4. Polsko-niemiecka dwujęzyczność w moim życiu
5. Sąsiedzi – o jednej z najtrwalszych granic w Europie. Na wschodniej rubieży Górnego Śląska.
6. Dziadek z Wehrmachtu
7. Glywitz-Gleiwitz-Gliwice – wszystkie oblicza miasta
8. Oblicza uchodźstwa

Składamy serdeczne podziękowania wszystkim instytucjom i organizacjom partnerskim za wsparcie finansowe realizowanych przez Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej projektów w 2018 roku:

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych RFN
Ministerstwo Spraw Zagranicznych RFN
Konsulat Generalny RFN we Wrocławiu
Konsulat RFN w Opolu
Związek Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Opolu (VdG)
Saksońskie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
Fundacja im. Konrada Adenauera
Fundacja im. Friedricha Eberta
Fundacja im. Heinricha Bölla
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych RP
Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego
Instytut ds. Stosunków Kulturalnych z Zagranicą IfA, Stuttgart
Instytut Goethego
Starostwa, Urzędy Miast i Gmin

Dziękujemy również licznym osobom prywatnym za ich finansowe i merytoryczne wsparcie naszych działań w 2018 roku.

Gliwice: 22.02.2019

Lucjan Dzumla

Dyrektor Generalny